

**ПРОГРАМ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ ОПШТИНЕ
ВРЊАЧКА БАЊА ЗА ПЕРИОД
2026 – 2028. ГОДИНЕ**

САДРЖАЈ

Одељак	Страна
Уводна реч председника општине	3
УВОД	4
РАДНА ГРУПА	5
1.ПРАВНИ ОСНОВ И ПЛАНСКИ ОКВИР	8
1.1.Правни основ	8
1.2.Плански оквир	9
2.ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	10
2.1 Подаци о становништву	10
2.2 Кључни партнери за спровођење локалне омладинске политике	14
2.3 Анализа постојећих услуга за младе	24
2.4 Анализа потреба младих и дефинисање проблема	32
2..5 Анализа упоредне праксе	36
3. ПРОМЕНА КОЈА СЕ ПОСТИЖЕ СПРОВОЂЕЊЕМ СТРАТЕГИЈЕ	37
4. ВИЗИЈА	37
5. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА	38
5.1 Општи циљ	38
5.2 Посебни циљеви	38
5.3 Анализа ефеката опција за остваривање посебних циљева	39
6. МЕРЕ ЗА ОСТВАРЕЊЕ ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА И АНАЛИЗА ЕФЕКТА МЕРА	42
7. СПРОВОЂЕЊЕ ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ	47
8. ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА КОНСУЛТАТИВНОГ ПРОЦЕСА	48
9. ИНФОРМАЦИЈА О РЕЗУЛТАТИМА ЈАВНЕ РАСПРАВЕ	48
10. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА	49
11. ОБЈАВЉИВАЊЕ	49
12. АКЦИОНИ ПЛАН	50

Сви наведени облици занимања, као и множина заједничких именица у мушком роду, у овом документу, односе се на оба граматичка рода(мушки и женски).

Уводна реч председника општине

Млади представљају највреднији потенцијал општине Врњачка Бања. Њихова енергија, знање и креативност су основ на ком се гради дугорочни развој и будућност општине. Препознајући ту снагу, Општина Врњачка Бања системски приступа унапређењу положаја младих, са јасним циљем да им обезбеди услове за квалитетан живот, лични и професионални развој, активно учешће у друштву и могућност да своју будућност граде у месту у ком живе.

Програм за унапређење положаја младих представља стратешки оквир којим се утврђују приоритети, мере и активности усмерене ка одговору на реалне потребе младих. Овај документ одражава опредељење Општине да континуирано улаже у младе кроз образовање, запошљавање, подстицање активизма, развој компетенција и стварање подстицајног окружења за њихово оснаживање.

Посебну улогу у спровођењу ових циљева има Канцеларија за младе, основана пре готово две деценије као скупштинско радно тело, која делује као простор подршке, повезивања и активног учешћа младих. Кроз рад Канцеларије, млади добијају прилику да буду саслушани, да развијају своје идеје и да их претварају у конкретне и видљиве активности.

Током претходних година, уз подршку ресорног министарства, Општина Врњачка Бања је кроз институционалну, програмску и финансијску подршку омогућила развој различитих облика рада са младима, од волонтерских, едукативних и културних програма, до иницијатива усмерених на запошљавање, здравље и развој социјалних и животних вештина. Истовремено, млади су активно укључивани у процесе планирања и доношења одлука, чиме је постављена основа за одржив и одговоран развој омладинске политике.

Овај стратешки документ резултат је дијалога, сарадње и заједничке визије Врњачке Бање као општине у којој млади имају простор да се развијају, да буду активни учесници друштвеног живота и равноправни партнери у креирању јавних политика.

У наредном периоду, Општина Врњачка Бања, у сарадњи са Канцеларијом за младе наставиће да улаже у младе, да подржава њихове иницијативе и да ствара услове у којима ће знање, рад и таленат бити препознати и вредновани, са јасним циљем да млади своју будућност виде и граде управо у врњачкој општини.

Председник општине Врњачка Бања
Бобан Ђуровић

УВОД

Унапређење положаја младих представља најзначајнији корак ка изградњи бољег, здравијег и перспективнијег друштва. Млади људи, са својом енергијом, иновативношћу и стратешким размишљањем, представљају главну покретачку снагу која може томе да допринесе.

Због тога је важно, да им се са највишег нивоа пружи подршка и омогуће услови како би могли да изразе своје таленте и визије.

Програм којим се унапређује положај младих у Општини Врњачка Бања, означава континуитет у развоју општине, у којем ће млади бити важна покретачка снага која може да донесе позитивне промене. Овај програм, као основни и свеобухватни инструмент за унапређење положаја младих, помоћи ће нам да отклонимо уочене проблеме и постигнемо жељене циљеве, како би се младима обезбедили бољи услови за неформално образовање, запошљавање, учешће у друштвеним и политичким процесима и простор за развијање њихових талената и идеја.

РАДНА ГРУПА ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА

Председник Општине Врњачка Бања је решењем Број: 00-84-103 2026 од 19. 01. 2026. године, формирао Радну групу за израду Програма (у даљем тексту: Радна група), коју чине представници локалних институција и представници институција и организација које се у оквиру својих надлежности баве младима.

Задатак Радне групе је био да спроведе анализу стања у области, идентификује кључне проблеме (са њиховим узроцима и последицама), жељене циљеве као и мере и активности за њихово спровођење. На основу свега наведеног, Радна група је утврдила Нацрт програма са припадајућим акционим планом и израдила Програм јавне расправе.

**ОПШТИНА ВРЊАЧКА БАЊА
ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ**

Број: 000184103 2026

Датум: 19. јануар. 2026. год.

Врњачка Бања, Крушевачка 17

Председник општине Врњачка Бања, на основу чл. 44 Закона о локалној самоуправи („Сл. Гласник РС „бр. 129/2007, 83/2014 – др.закон, 101/2016 – др.закон, 47/2018 и 111/2021 – др.закон) Статута општине Врњачка Бања („Сл. Лист општине Врњачка Бања „бр. 21, 1/21 пречишћен текст, 4/21, 14/23) и члана 5 Одлуке о приступању изради програма за унапређење положаја младих општине Врњачка Бања 2026-2028 („Сл. Лист општине Врњачка Бања „бр. 26/25) доноси,

РЕШЕЊЕ

о формирању Радне групе за

израду програма за унапређење положаја младих општине Врњачка Бања 2026-2028

Члан 1.

Формира се радна група у саставу:

1. Сања Чеперковић, координатор КЗМ-а, председник радне групе,
2. Иван Радовић, председник СО, члан,
3. Иван Џатић, зам.Председника општине, члан,
4. Душан Стевановић, већник задужен за област спорта, омладине и физичке културе, члан,
5. Александар Тешић, Начелник ПС Врњачка Бања
6. Зоран Дунић, руководиоца Одсека за буџет и финансије, члан,
7. Небојша Алимпић, Начелник ЈЕР-а, зам. Председника групе,
7. Ивана Дреновак, Одељење за локални економски развој и инвестиције
8. Сандра Николенцић, директорка Центра за социјални рад Врњачка Бања, члан,
9. Саша Миленковић, директор Културног центра Врњачка Бања, члан,
10. Даница Гочанин, Национална служба за запошљавање Врњачка Бања, члан,
11. Весна Малићанин, директорка Дома здравља Врњачка Бања, члан,
12. Иван Трифуновић, директор Туристичке организације Врњачка Бања, члан,

13. Душан Радовић, директор Спортског центра Врњачка Бања, члан,
14. Дејан Лучић, директор Народне библиотеке „ Душан Радић“, члан,
15. Бојан Новоселац, директор Гимназије Врњачка Бања, члан,
16. Јелена Чеперковић, директорка УТШ Врњачка Бања, члан,
17. Снежана Влајковић, директорка ОШ „ Попински борци“, члан,
18. Председници ђачких парламента, чланови,
19. Ђорђе Ђукић ,секретар Црвеног крста, члан,
20. Председник студентског Парламента ХИТ Врњачка Бања, члан,
21. Дејан Павловић, координатор за Ромска питања, члан
22. Сања Дреновак, Удружење младих особа са инвалидитетом „ Сунце“, члан,
23. Предраг Николовски, Удружење „ АМ-РМ GAMES“, члан.

Члан 2.

Задатак Комисије је израда програма за унапређење положаја младих општине Врњачка Бања 2026-2028, у складу са чл. 20. тачка 15. Законом о локалној самоуправи, јединица локалне самоуправе је обавеза да донесе документа јавне политике за унапређење положаја младих које имају за циљ имплементацију циљева дефинисаних у Националној стратегији за младе, али прилагођених потребама младих у локалној заједници. Такође је потребна израда документа по новој методологији, а која је дефинисана кроз Закон о планском систему Републике Србије. Програм за унапређење положаја младих или задатак је да дефинише стратешке циљеве, приоритете, мере и активности које ће допринети побољшању положаја младих у свим областима друштвеног живота.

Члан 3.

Носилац израде програма је Канцеларија за младе општине Врњачка Бања, а сви чланови радне групе су убавези да сарађују са експертом који има задатак да изради документ, поштујући све неопходне кораке и законе прописане елементе документа у процесу израде, а у складу са релеватним законским прописима.

Члан 4

Решење ступа на снагу наредног дана од дана доношења.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ВРЊАЧКА БАЊА

Број: од јануара 2026. године

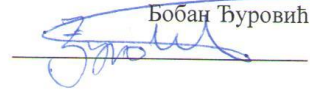
Достављено:

-КЗМ-у

-архиви

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ

Бобан Ђуровић

Образложење

Правни основ за доношење Решења налази се у члану 20.став 1. Тачка 15. Закона о локалној самоуправи („Сл.гласник РС“, бр.129/2007, 83/2014-др.закон, 101/2016-др.закон и 47/2018) и чл.40.став 1.тачка 36. Статута општине Врњачка Бања („Сл.лист општине Врњачка Бања“, бр. 1/21, 4/21, 14/23 и 21/25). Правни основ за доношење Решења налази се у чл. 5. Одлуке о приступању изради Програма за унапређење положаја младих у општини Врњачка Бања за период 2026-2028.године у ком се наводи да ће радну групу чинити представници институција и организација које се баве младима.

Разлози за доношење овог решења је унапређење положаја младих у општини Врњачка Бања и стварање услова за подизање квалитета њиховог живота и активно учеће у локалној заједници. Задатак Програма је да дефинише стратешке циљеве, приоритете, мере и активности које ће допринети побољшању положаја младих у свим областима друштвеног живота.

Финансијска средства за реализацију овог Решења обезбеђују се буџетом Општине Врњачка Бања.

Повка о правном средству: Против овог Решења може се поднети приговор Жалбеној комисији општине Врњачка Бања, у року од осам дана од дана његовог пријема.

Начелник Одељења за локални
економски развој и инвестиције

Небојша Алимпић

1. ПРАВНИ ОСНОВ И ПЛАНСКИ ОКВИР

1.1. Правни основ

Правни основ за доношење Програма за унапређења положаја младих Општине Врњачка Бања за период 2026 – 2028. године (у даљем тексту: Програм) заснива се на чл. 10. и 38. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), члану 12. Закона о младима („Службени гласник РС”, број 50/11) и члану 40. став 1. тачка 36 Статута Општине Врњачка Бања („Службени лист општине Врњачка Бања”, број 1/21, 4/21, 14/23 и 21/25) и члану 5 Одлуке о приступању изради Програма за унапређења положаја младих Општине Врњачка Бања 2026 – 2028.

Важећи прописи од значаја за регулисање области омладинске политике на свим нивоима власти (републички, покрајински, локални) у Републици Србији су:

- Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18);

Овим законом се уређује плански систем Републике Србије, односно управљање системом јавних политика и средњорочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа. Предметним законом је између осталог уређен појам, структура и садржина докумената јавних политика, без обзира на ниво власти на којем се доносе.

- Закон о младима („Службени гласник РС”, бр. 50/11 и 116/22 – др. закон).

Овим законом се дефинишу оквири и услови за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит, структуре омладинског сектора, права, обавезе и одговорности у зависности од одговарајућег нивоа власти, афирмација аутономије омладинских удружења, удружења за младе, савеза и кровних савеза. Закон о младима по први пут јасно дефинише јавни интерес у областима омладинског сектора на републичком, покрајинском и локалном нивоу. Када је у питању локални ниво, Закон о младима утврђује да се финансирање потреба и интереса младих у јединици локалне самоуправе врши у складу са интересима и потребама сваке ЈЛС посебно, као и њеним економским могућностима. Нарочито је исказана важност остваривања потреба и интереса младих у областима омладинског сектора када се ради о обезбеђивању услова за учешће младих у изради и спровођењу локалног акционог плана за младе, подстицању младих да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинским активностима, омладинском раду и неформалном образовању, оснивању и раду канцеларија за младе, клубова за младе, омладинских центара и др, подстицању младих да учествују у спровођењу омладинске политике, укључујући изградњу капацитета њихових удружења и савеза, као и стварање услова за активно и квалитетно провођење слободног времена младих, бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова

живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, те и других видова организованог и смисленог учешћа младих у раду јавних институција (на пример школски и студентски парламенти). Јасно је утврђено и да се средства за остваривање наведених, као и других, потреба и интереса младих обезбеђују у буџету ЈЛС.

1.2. Плански оквир

- Стратегија Европске уније за младе за период 2019 – 2027

Савет Европске уније је усвојио Стратегију Европске уније за младе за период 2019 – 2027 (2018/С 456/01) којом се пружа оквир циљева, приоритета, кључних подручја и мера за сарадњу у оквиру политике за младе, који је намењен свим релевантним чиниоцима, уз дужно поштовање њихове надлежности и начела супсидијарности.

Реализација планираних активности, доприноси стварању услова који ће омогућити:

- пружање подршке младим људима да изграде сопствени живот, уз подстицање њиховог личног развоја и аутономије, повећање отпорности младих на изазове и пружање подршке у изградњи животних вештина како би функционисали у свету који се постојано мења;
 - подстицање младих да буду активни и солидарни грађани који су носиоци позитивних промена у друштву;
 - унапређења политика које имају утицај на младе у свим секторима, посебно у области запошљавања, образовања, здравља и социјалне једнакости;
 - допринос у искорењивању сиромаштва и свих облика дискриминације.
- План развоја општине Врњачка Бања 2023–2030 („Службени гласник РС”, бр. 14/23).

Овај документ представља основни стратешки документ локалне самоуправе којим се утврђују правци развоја општине у средњорочном периоду. Документ је усвојен 2023. године од стране Скупштине општине Врњачка Бања и дефинише визију, опште и посебне циљеве, као и мере усмерене на унапређење квалитета живота становништва и одрживи локални развој.

Иако План развоја не садржи посебно издвојене циљеве и мере које су искључиво посвећене младима као посебној циљној групи, питања која се тичу младих интегрисана су у оквиру општих развојних циљева и приоритета. У том смислу, млади се препознају као део шире популације чији се положај унапређује кроз развој образовања, друштвених услуга, инфраструктуре и економије.

Један од кључних општих циљева Плана односи се на унапређење квалитета живота становника општине, што подразумева и побољшање услова за одрастање, образовање и друштвени развој младих. У оквиру овог циља, План развоја предвиђа унапређење јавних услуга и друштвене инфраструктуре, укључујући образовне, културне, спортске и рекреативне садржаје, који су од посебног значаја за младу популацију.

Такође, План развоја истиче значај економског развоја и јачања локалне привреде, што индиректно утиче на положај младих кроз стварање повољнијих услова за запошљавање, задржавање младих у локалној заједници и смањење миграција. Подршка предузетништву, развоју услужних делатности и унапређењу туристичке понуде

општине доприноси отварању нових радних места и стварању економских прилика које су посебно важне за младе који улазе на тржиште рада.

Поред тога, у оквиру друштвеног развоја, План развоја обухвата мере које се односе на јачање социјалне укључености, доступност јавних садржаја и развој локалне заједнице, што има за циљ стварање подстицајног окружења за активан живот младих и њихово учешће у друштвеним токовима. На тај начин, иако нису издвојени као посебна категорија, млади су обухваћени кроз свеобухватне циљеве који имају за циљ дугорочно унапређење услова живота у општини Врњачка Бања.

- Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године

Најзначајнији плански документ за спровођење омладинске политике на републичком нивоу¹, састоји од једног општег и пет посебних циљева, као и мера и активности који су детаљније разрађени Акционим планом за период 2023 – 2025. године. Циљеви овог документа, посебно су узети у обзир приликом израде Програма, како би се у потпуности примениле одредбе члана 23. Закона о планском систему Републике Србије којима је регулисана међусобна усклађеност планских докумената од републичког, преко покрајинског до локалног нивоа. За Програм су нарочито значајни следећи циљеви из ове стратегије:

Посебан циљ 3: Млади су активни учесници друштва на свим нивоима;

Посебан циљ 4: Млади имају равноправне могућности и подстицаје да развијају своје потенцијале и компетенције, који доводе до социјалног и економског осамостаљивања;

Посебан циљ 5: Створени услови за здраво и безбедно окружење и социјално благостање младих.

- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године

Општи циљ овог документа гласи Успостављен стабилан и одрживи раст запослености заснован на знању и достојанственом раду, чији ће се степен достизања између осталог мерити и повећањем стопе запослености и стопе активности младих жена и мушкараца, као и смањењем стопе незапослености младих жена и мушкараца. Поред наведеног, посебан циљ - Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада, предвиђа умањење стопа НЕЕТ за младе, као и платног јаза између младих мушкараца и жена. Наведена стратегија, као посебну меру предвиђа Побољшање положаја младих на тржишту рада, а поред ње предвиђа и унапређење услуга каријерног вођења и саветовања за младе, унапређење заштите младих са статусом детета без родитељског старања, односно незапослених младих који су били у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама, унапређење и проширење обука и радних пракси за повећање запошљивости младих, итд.

2. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

2.1. Подаци о становништву

Општина Врњачка Бања налази се у централној Србији, у Рашком округу, на око 25 километара од Краљева. Смештена је у долини Врњачке реке и на обронцима планине Гоч, што јој даје повољан природно-географски положај. Општина је позната као највећи и најзначајнији бањски и туристички центар у Србији, захваљујући

¹ „Службени гласник РС” број 9/23

термоминералним изворима, развијеној инфраструктури и дугој традицији бањског лечења и туризма. Површина општине износи око 239 km².

У административном смислу, општина Врњачка Бања обухвата укупно 14 насеља. Централно и најразвијеније насеље је Врњачка Бања, док остатак чини 13 сеоских насеља: Вранеша, Врњци, Вукушица, Гоч, Грачац, Липова, Ново Село, Отоци, Подунавци, Рсавци, Руђинци, Станишинци и Штулац. Ова насеља повезују бањски, пољопривредни и планински крајеви, што општини даје разноврсну привредну и просторну структуру.

Табела 1: Број становника

Година пописа	Укупно становништво
2002.	26.492
2011.	27.527
2022.	25.065

На основу пописа из 2002. и 2011. године види се да је општина Врњачка Бања у том периоду бележила умерен пораст броја становника. Број становника је са око 26,5 хиљада 2002. порастао на око 27,5 хиљада 2011. године. Овај раст може се повезати са релативно повољним миграционим кретањима, развијеним туризмом, бањском функцијом општине и досељавањем становништва, нарочито у централно насеље Врњачка Бања. У том периоду општина је имала стабилнију демографску слику у односу на многе друге општине у Србији.

Међутим, подаци пописа из 2022. године показују јасан демографски пад, јер је број становника смањен на око 25 хиљада. Овај пад је последица комбинације негативног природног прираштаја (више умрлих него рођених), старења становништва и иселавања, посебно млађег радно способног становништва. Иако Врњачка Бања и даље има одређене предности у односу на руралне општине (туризам, услуге, здравство), демографски трендови прате општи образац у Србији — смањење броја становника и повећање удела старијих. У будућности, демографски развој општине ће у великој мери зависити од економских прилика, задржавања младих и миграционе политике.

Табела 2: Старосна структура становништва

КАТЕГОРИЈЕ		Попис 2002.		Попис 2011.		Попис 2022.	
		Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
УКУПНО	Укупно	26 492	100	27 527	100	25 065	100
	мушко	12 978	49	13 447	49	12 193	49
	женско	13 514	51	14 080	51	12 872	51
0-4	Укупно	1 254	5	1 318	5	1 203	5
	мушко	643	2	673	2	615	2
	женско	611	2	645	2	588	2

5-9	Укупно	1 379	5	1 312	5	1 216	5
	мушко	706	3	671	2	624	2
	женско	673	3	641	2	592	2
10-14	Укупно	1 528	6	1 334	5	1 248	5
	мушко	781	3	684	2	638	3
	женско	747	3	650	2	610	2
15-19	Укупно	1 812	7	1 502	6	1 253	5
	мушко	925	3	771	3	640	3
	женско	887	3	731	3	613	2
20-24	Укупно	1 943	7	1 635	6	1 246	5
	мушко	1 001	4	832	3	625	2
	женско	942	4	803	3	621	2
25-29	Укупно	1 876	7	1 912	7	1 254	5
	мушко	958	4	973	4	636	3
	женско	918	3	939	3	618	2

Извор: Републички завод за статистику - РЗС

Из табеле је јасно уочљив континуирани пад укупног броја становника после 2011. године, као и смањење броја младих старосних група (0–29 година). Посебно је изражен пад у групама 15–24 и 25–29 година, што указује на старење становништва и одлив млађег радно способног становништва. Полна структура је стабилна у сва три пописа, са благом већином женског становништва (око 51%).

Табела 3: Структура становништва према степену образовања према попису 2022. године

КАТЕГОРИЈЕ		УКУПНО	МУШКАРЦИ	ЖЕНЕ
	УКУПНО			
СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ	Без школске спреме	166	40	126
	Непотпуно основно образовање	1091	294	797
	Основно образовање	3734	1691	2043
	Средње образовање - гимназија	1039	443	596
	Средње образовање у трајању краћем од четири године	4438	2587	1851
	Средње образовање у трајању од четири године	6271	2995	3276
	Специјализација после средњег образовања	415	323	92
	Више образовање	1464	691	773
	Високо образовање	3080	1366	1714

Извор: Републички завод за статистику - РЗС

Структура становништва према степену образовања, према попису из 2022. године, показује да у општини Врњачка Бања највећи удео чини становништво са завршеним

средњим образовањем. Значајан је и број лица са основним образовањем, посебно у старијим старосним групама и сеоским насељима. Удео становништва са вишим и високим образовањем је мањи, али је у порасту у односу на раније пописе, што је повезано са развојем туризма, услужних делатности и доступношћу образовања. Истовремено, присутан је и одређен број лица без школе или са непотпуним основним образовањем, што указује на генерацијске и просторне разлике у образовној структури становништва.

Табела 4: Структура незапослених лица према степену образовања у октобру 2025. године

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
КАТЕГОРИЈЕ		УКУПНО	ЖЕНЕ	МУШКАРЦИ
	<u>УКУПНО</u>	<u>1490</u>	<u>804</u>	<u>686</u>
СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ	I	418	222	196
	II	53	39	14
	III	398	203	195
	IV	494	261	233
	V	16	5	11
	VI-1	63	44	19
	VI-2	44	26	18
	VII-1	2	2	0
	VII-2	2	2	0

*Национална служба за запошљавање

Према евиденцији Националне службе за запошљавање испостава Врњачка Бања (у даљем тексту: НСЗ), у октобру 2025. године највећи број лица на евиденцији незапослених има четврти степен стручне спреме, укупно 494. Лица са завршеном вишом школом или факултетом има 111. Удео жена у укупној незапослености износи преко 50 %.

Табела 5. Структура незапослених лица према полу и старости у октобру 2025. године

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
ГОДИНЕ СТАРОСТИ		УКУПНО	ДЕВОЈКЕ	МЛАДИЋИ
	15-19 година	45	18	27
	20-24 година	88	46	42
	25-29 година	137	61	76
	30-34 година	115	59	56
	35-39 година	128	83	45
	40-44 година	177	107	70
	остали	917	531	386

Извор: Национална служба за запошљавање

Према последњим подацима НСЗ, на крају октобра 2025 године на евиденцији је било укупно 1607 незапослених лица. Од тог броја је 270 младих (од 15-29 година), односно 18 % од укупног броја незапослених.

Табела 6. Издавања средстава из буџета ЈЛС за потребе младих

Врста трошка	2023.	2024.	2025.
Издавања за рад Канцеларије за младе	5.370.000,00	9.844.000,00	5.439.000,00

На основу анализе буџетских докумената (Одлуке о ребалансу буџета) за 2023, 2024. и 2025. годину, Општина Врњачка Бања је у континуитету издавала средства за програме омладинског рада. Средства су планирана у оквиру Раздела 1 (Скупштина општине), глава „Повремена радна тела скупштине – Канцеларија за младе“, кроз програмску активност 1301-0005: Спровођење омладинске политике.

Преглед издвојених средстава за последње три године:

2025. година: 5.439.000,00 динара. Средства су у целости планирана из општих прихода буџета (извор 01). Највећи део средстава опредељен је за услуге по уговору (4.600.000 дин), док су остала средства намењена за сталне трошкове, награде, специјализоване услуге и материјал.

2024. година: 9.844.000,00 динара. Износ из буџета (извор 01): 9.844.000,00. Износ из осталих извора (трансфери - извор 07): 2.500.000,00 динара. Укупна средства су значајно увећана у односу на базични план захваљујући трансферним средствима.

2023. година: 7.600.002,00 динара. Износ из буџета (извор 01): 5.370.000,00 динара. Износ из осталих извора (трансфери - извори 07 и 17): 2.230.002,00 динара. Као и у 2024. години, значајан део финансирања (око 29%) обезбеђен је из екстерних извора (трансфера).

Закључак: Јединица локалне самоуправе (ЈЛС) редовно финансира програме омладинског рада, при чему је видљив тренд комбиновања редовних буџетских средстава са наменским трансферима за реализацију пројеката у 2023. и 2024. години.

2.2. Кључни партнери за спровођење омладинске политике

Табела 7: садржи најзначајније информације о кључним субјектима омладинске политике

СЕКТОР	ОПИС СТАЊА
Локална самоуправа – омладинска политика	Канцеларија за младе је основана 21. марта 2014. године као радно тело локалне управе и служи за развој и координацију локалне омладинске политике. Основни задатак Канцеларије је праћење стања у области младих, подршка креирању локалних политика и реализацији документа јавне политике за младе. Канцеларија је место на које млади могу да се обрате за информације о активностима у заједници, неформалном образовању, обукама, стажирању и програмима за младе. Саветује младе како да учествују у пројектима, конкурсима и јавним позивима. Организује и координира обуке, радионице и едукативне програме који омогућавају младима да стекну практична знања и социјалне вештине. Подржава креативне и културне активности (радионице, спортске и уметничке програме).

	Повезује младе са кровним организацијама КОМС, НАПОР, Извиђачи. Омогућава учешће младих у конференцијама, семинарима и умрежавању са другим локалним самоуправама. Сарађује са локалним омладинским клубовима и невладиним организацијама. Подржава иницијативе младих. Општина Врњачка Бања има основан Савет за младе, који броји 7 чланова. Врњачка Бања има омладински клуб и простор где млади могу да се окупљају, учествују у активностима и развијају своје вештине. Општина Врњачка Бања има усвојен Локални акциони план за младе за период 2020–2025, што показује формално планирање политика усмерених ка младима. План обухвата активности које обухватају образовање, здравље, запошљавање младих, укључивање младих у друштвени живот.
Образовање	Образовни систем у Врњачкој Бањи обухвата четири основне и две средње школе, које заједно пружају солидну основу за школовање деце и младих у општини. Основне и средње школе нуде како опште образовање тако и стручно образовање повезано са локалним економским профилем (туризам и угоститељство). Ученици активно учествују у школским и ваншколским активностима, а локална заједница улаже напоре у унапређење услова рада и сарадњу са другим образовним институцијама У општини Врњачка Бања постоје четири основне школе које покривају образовање од 1. до 8. разреда. То су: Основна школа “Попински борци” у Врњачкој Бањи, једна од старијих и већих школа у месту; Основна школа “Бане Миленковић” у Новом Селу; Основна школа “Младост” у Врњцима; Основна школа “Бранко Радичевић” у Вранешима. Ове школе служе не само ученицима из самог места Врњачка Бања, већ и из околних села и насеља, што омогућава доступно основно образовање и у руралним деловима општине. Укупно у основним школама има око 1800 ученика. На нивоу средњег образовања, у Врњачкој Бањи функционишу две средње школе: Гимназија Врњачка Бања — општа средња школа са друштвено-језичким, општим и природно-математичким смером. Угоститељско-туристичка школа са домом ученика у Врњачкој Бањи представља једну од кључних образовних и развојних институција у области туризма, угоститељства и рада са младима у Републици Србији. Основана 1949. године, школа је настала као одговор на потребу за стручним кадровима у туристичком сектору и током више од седам деценија изградила

	је статус установе од посебног значаја за локалну и регионалну заједницу. Школа тренутно образује више од 700 ученика у искључиво туристичко-угоститељским образовним профилима и располаже са више школских објеката који су функционално повезани и опремљени за реализацију савремене наставе и обука. Укупно средње школе имају преко 1000 ученика. Ове две средње школе омогућавају младима да стекну како опште образовање (гимназија) тако и практичне стручне квалификације у областима које су директно повезане са економијом и потребама локалне средине (угоститељство и туризам). На територији општине се налази и високошколска установа Факултет за хотелијерство и туризам Универзитета у Крагујевцу, који похађа 700 студената. Занимљиви примери и локалне иницијативе: Основна школа у Новом Селу (“Бане Миленковић”) била је у прошлости уврштена међу 10 најбољих основних школа у Србији према вредновању Министарства просвете, упркос скромним просторима и ресурсима, а ученици те школе редовно остварују успехе на школским такмичењима. Локална самоуправа активно учествује у унапређењу школских објеката, као што је реконструкција ОШ “Попински борци” кроз улагања у изолацију, фасаду и енергетску ефикасност. Постоји и међународна сарадња кроз програме са школама из иностранства (нпр. размене са школама из Будве у области образовања), што шири хоризонте ученика и наставника.
Запошљавање	У Врњачкој Бањи систем подршке запошљавању је организован кроз Националну службу за запошљавање (НСЗ) – посебно кроз Испоставу НСЗ при Филијали Краљево, која покрива општину Врњачка Бања и околину. Незапослена лица пријавом на евиденцију незапослених остварују право на : обавештавање о могућностима и условима за запошљавање, посредовање за запошљавање у земљи и иностранству, професионалну оријентацију и саветовање о планирању каријере, учешће у мерама активне политике запошљавања, процену радне способности, професионалну рехабилитацију и учешће у програмима и мерама прилагођеним особама са инвалидитетом, новчану накнаду за време незапослености у складу са законом, и друга права утврђена законом и општим актима НСЗ. се пријављују у овој испостави како би били евидентирани, добили саветовање, увид у програме и активно учествовали у мерама активне политике запошљавања које држава и локална самоуправа организују. НСЗ не функционише као самостална велика канцеларија у Бањи, већ као Испостава Филијале Краљево. Ту незапослени

	могу да: се пријаве на евиденцију незапослених, добију информације о мерама активне политике запошљавања и актуелним јавним позивима, да се пријаве за сајам запошљавања, добију саветовање за активно тражење посла и писање радне биографије. Национална служба за запошљавање редовно организује и промовише програме запошљавања, обуке и субвенције, а неке од мера које се реализују и у Врњачкој Бањи су: 1. Сајмови запошљавања НСЗ и локална самоуправа редовно организују сајмове запошљавања у Бањи, на којима учествују послодавци из региона и нуде конкретне послове. На сајмовима се представљају и програми и мере НСЗ-а, као и могућности и права незапослених, посебно младих људи који траже прво запослење. 2. Субвенције и подршка за самозапошљавање У сарадњи са Општином Врњачка Бања, НСЗ додељује пакете подршке и субвенције за самозапошљавање незапосленим лицима. Субвенција за самозапошљавање износи 380.000 динара и намењене су оснивању предузетничких радњи, задруга или предузећа. Овакве подршке подстичу предузетништво и смањење незапослености. vrtjackabanja.gov.rs Током 2024. године у Бањи је додељено 14 пакета подршке за самозапошљавање, а кроз ове програме и претходно обуке већ неколико десетина људи је успело да започне сопствени бизнис. 3. Јавне позиве и обуке НСЗ редовно објављује јавне позиве за обуке, преквалификације и програме стручне праксе, намењене различитим групама: младима до 30 година, дугорочно незапосленима, особама са инвалидитетом и другим теже запошљивим групама. На овим позивима незапослени могу да се пријаве за програме као што су: субвенције за запошљавање код послодаваца, стручна пракса и приправништво, преквалификације и оспособљавања за нова занимања, online обуке и програми за развој вештина. За младе људе у Бањи додатна подршка долази и кроз локалне организације и пројекте који раде на повећању запошљивости. На пример, Центар за децу и омладину Врњачка Бања спроводи пројекте попут „From Unemployment to Employment“ – активности усмерене на јачање запошљивости и предузетничких вештина младих, нарочито оних са мање могућности. Ове радионице помажу младима да развију професионалне и предузетничке способности и постану конкурентнији на тржишту рада.
Здравље	Здравствени систем у општини Врњачка Бања организован је тако да обезбеди основну и специјалистичку здравствену

заштиту како локалном становништву, тако и великом броју туриста који током целе године бораве у Бањи. Здравство се овде ослања на комбинацију примарне здравствене заштите, специјалних болничких установа и близину већег регионалног здравственог центра.

Основну здравствену заштиту грађана пружа Дом здравља „Др Никола Цамић“, који се налази у Врњачкој Бањи. У оквиру дома здравља раде службе опште медицине, педијатрије, гинекологије, стоматологије, патронаже, као и лабораторија и хитна медицинска помоћ. Дом здравља представља први контакт становништва са здравственим системом и обухвата и здравствене станице у насељима Ново Село, Грачац, Подунавци и Вранеша, чиме је здравствена заштита доступна и становницима сеоских подручја општине. У овој установи ради већи број лекара опште праксе, специјалиста, медицинских сестара и техничара, који заједно обезбеђују континуирану здравствену бригу за грађане свих узраста.

Поред дома здравља, Врњачка Бања је позната и по специјализованим здравственим установама, што је чини значајним центром здравственог и медицинског туризма у Србији. Најпознатија је Специјална болница „Меркур“, која се бави лечењем и рехабилитацијом пацијената са болестима органа за варење, дијабетесом и поремећајима метаболизма. У овој установи раде бројни лекари специјалисти и субспецијалисти, а болница је опремљена савременом медицинском опремом. Поред ње, у Бањи постоје и друге болнице и приватне здравствене установе, попут болнице за интерне болести и установе за хипербаријску медицину.

За сложеније медицинске интервенције, хоспитализацију, операције и порођаје, становници Врњачке Бање се упућују у најближу општу болницу „Студеница“ у Краљеву, која је регионални здравствени центар и налази се на релативно малој удаљености. Ова болница има ургентни центар и велики број специјалистичких одељења.

Посебна пажња у здравственом систему посвећена је деци и младима. У Дому здравља раде педијатријске службе, као и саветовалишта за децу, младе и родитеље, где се прати раст и развој деце, спроводе вакцинације и превентивни прегледи. Такође, спроводе се програми превенције и едукације, укључујући здравствено васпитање и скрининге за рано откривање болести.

Занимљиво је да Врњачка Бања, поред тога што је туристички центар, има и дугу традицију бањског лечења, због чега велики број пацијената из целе Србије долази управо овде на терапије и рехабилитацију. Здравство у овој општини је зато усмерено не само на локално становништво, већ и на потребе гостију и пацијената из других крајева.

	У целини гледано, здравствени систем општине Врњачка Бања чине дом здравља са мрежом амбуланти, специјалне болнице, приватне здравствене установе и близина регионалне болнице у Краљеву, што заједно омогућава солидан ниво здравствене заштите и доприноси квалитету живота становника и развоју саме општине.
Социјална заштита	Социјална заштита у општини Врњачка Бања организована је кроз институције и програме који имају за циљ да помогну социјално угроженим грађанима, породицама, деци, младима, старијим особама и другим рањивим групама. Основну улогу у пружању ових услуга има Центар за социјални рад Врњачка Бања, који је кључна јавна установа надлежна за спровођење законских права и пружање подршке лицима и породицама у тешким животним ситуацијама. У оквиру његовог рада грађани могу да добију информације и услуге везане за социјалну помоћ, права из социјалне заштите, саветовање и упућивање у друге облике подршке. Центар пружа различите социјалне услуге, међу којима су најважније: Помоћ у кући за старије и немоћне особе – дугогодишња услуга којом се омогућава старијим суграђанима да остану у свом дому, уз подршку геронто-домаћица. Овај програм је додатно унапређен кроз локалне пројекте који омогућавају ширење услуге и на рурална подручја општине. Лични пратилац детета је услуга се прибавља путем јавне набавке, па Центар упућује родитеље на Удружење које ту услугу пружа. У питању је услуга која представља подршку деци са тешкоћама у развоју и њиховим породицама у свакодневним активностима и укључивању у образовни систем. Дневни боравак и други програми социјалне подршке, који се финансирају делом из буџета општине. Општина заједно са Центром ради и на развоју нових услуга као што су Саветовалиште за брак и породицу, Саветовалиште за младе и Клуб за старе који би пружали додатну психосоцијалну подршку и социјалну инклузију. Социјалне службе посебно раде на укључивању старијих и изолованих грађана, јер се становништво општине генерално сматра демографски старијим, а многе услуге циљају управо на помоћ у свакодневном функционисању и превенцији институционализације. За децу и младе, осим примарних услуга кроз Центар за социјални рад, постоји и Центар за децу и омладину Врњачка Бања – удружење грађана које организује бројне едукативне, креативне и забавне активности за ученике и тинејџере. У центру могу учествовати деца и млади узраста од око 6 до 25 година у различитим радионицама и програмима који јачају њихове вештине, помажу им да проведу слободно време на

	конструктиван начин и пруже подршку онима из угрожених социјалних средина. Тренутно у активностима центра учествује око 200 чланова, а кроз године више од 800 деце и младих је користило његове услуге. Социјална заштита такође укључује подршку социјално угроженим породицама, посебно у ситуацијама када постоји ризик од издвајања деце из породице, кроз програме превенције и подршке за родитеље, као и подршку за Роме и друге маргинализоване групе кроз посебне локалне иницијативе и пројекте укључивања. У буџету општине за 2025. годину значајан део средстава — преко 15 милиона динара — планиран је управо за програме социјалне заштите који обухватају подршку старијима, помоћ у кући, инклузију Рома, и друге локалне пројекте социјалне подршке. Центар заједно са локалном самоуправом и невладиним организацијама ради на томе да социјална заштита у Врњачкој Бањи буде доступна свим грађанима — старима, младима, деци и породицама којима је потребна помоћ.
Спорт	Спорт у Врњачкој Бањи је развијен кроз мрежу спортских објеката и клубова који омогућавају физичку активност, такмичења и рад са млађим узрастима. Кључне институције су Спортски центар који управља објектима и бројни клубови, као што су ФК Врњачка Бања, ФК Гоч, стонотениски клуб Гоч и тениски клуб AS NS. Спортска инфраструктура — од спортске хале и отворених терена до специјализованих сала и базена — пружа услове за разноврсне спортске активности и доприноси локалном развоју спорта и здравог начина живота. Најзначајније спортске организације су: • Фудбалски клуб „Врњачка Бања“ – регистровано спортско удружење које се бави фудбалом и учествује у локалним такмичењима. Основан 2008. године, има своје тренинге и утакмице на спортском терену у оквиру Спортског центра. • Фудбалски клуб „Гоч“ – један од традиционалних клубова у Врњачкој Бањи који учествује у регионалним такмичењима, са игралиштем под називом SC „Младост“ Врњци. • ЖОРК Врњачка Бања (ŽORK Vrnjačka Banja) – женски омладински рукометни клуб који је у прошлости имао националне успехе (шампион Србије 2009). • Стонотениски клуб „Гоч“ – клуб са дугом традицијом у стонотенису, укључујући и рад са млађим категоријама и учешће у регионалним такмичењима.

	• Тениски клуб „AS NS“ – организује тренинге и такмичења на тениским теренима у парку и спортском комплексу. Тренери и школски програми: У већини спортова, тренинзи се одвијају под вођством локалних тренера у спортским објектима Спортског центра или у склопу клубских терена. Ови програми обухватају и рад са децом и младима, као и са одраслим такмичарима. Рекреација и масовни спорт: Поред организованог клуба, многи становници и посетиоци користе отворене терене, стадионе и спортске комплексе за рекреативни спорт, трчање, фитнес активности и тенис.
Култура	Култура у Врњачкој Бањи има дугу традицију и представља један од кључних сегмената друштвеног и туристичког живота општине. Као познато бањско и туристичко место, Врњачка Бања је током деценија развила разноврсну и препознатљиву културну сцену која обухвата институције културе, фестивале, манифестације и бројне програме намењене локалном становништву и посетиоцима. Централну улогу у културном животу општине има Културни центар Врњачке Бање, који организује позоришне представе, концерте, књижевне вечери, изложбе, филмске пројекције и едукативне програме. Културни центар располаже салама за извођење програма и галеријским просторима и има важну улогу у културном образовању деце и младих. Значајан носилац културних активности је и Народна библиотека „Др Душан Радић“, која, поред библиотечке делатности, организује промоције књига, књижевне сусрете и радионице, доприносећи развоју културе читања и писане речи. Врњачка Бања је посебно препознатљива по својим традиционалним културним манифестацијама и фестивалима. Најзначајнији међу њима је Фестивал филмског сценарија, који има дугогодишњи континуитет и национални значај и сваке године окупља истакнуте ауторе и ствараоце из области филмске уметности. Овај фестивал представља један од најважнијих културних догађаја у Србији и значајно доприноси културном угледу Врњачке Бање. Поред традиционалних манифестација, Врњачка Бања је позната и по савременим културним и музичким догађајима. Lovefest, међународни музички фестивал електронске музике, представља један од најпосећенијих фестивала ове врсте у региону и има значајну улогу у позиционирању Врњачке Бање као модерне туристичке и културне дестинације, посебно међу младима. Фестивал доприноси развоју културног туризма и оживљавању јавних простора кроз музику и савремене културне садржаје. Значајно место у културном животу Бање заузима и Фестивал

	„Врабац“, манифестација посвећена култури за децу и младе, која кроз позоришне представе, радионице и креативне програме подстиче развој уметничког изражавања и културних навика најмлађих. Овај фестивал има важну улогу у раном укључивању деце у културни живот заједнице и у неговању будуће публике. Карневал у Врњачкој Бањи је један од најзначајнијих културно туристичких догађаја у општини, који сваке године окупља велики број учесника и посетилаца из земље и иностранства. Културну понуду Врњачке Бање употпуњују и културно-уметничка друштва, која негују народну традицију, фолклор, музику и обичаје, као и бројне ликовне колоније, музички и тематски програми који се реализују током целе године.
Цивилни сектор	Најзначајније удружење које се преко 20 година бави младима је „Центар за децу и омладину Врњачка Бања“, удружење грађана које функционише као јак партнер у омладинској политици и активностима за младе. Центар је основан 2002. године и његов основни циљ је да омладини понуди простор и активности ван школе и улице где могу да развијају таленте, стекну нова знања и активно учествују у локалној заједници. У Центру се одржавају бројне активности подељене у неколико области: едукативне радионице: рачунарски курсеви, језици (енглески, француски итд.), часови помоћи из школе (математика, физика, језици). Креативни програми: ликовне радионице, глума, музика, плес, дизајн. Забавне и друштвене активности: стони тенис, друштвене игре, филмови, трибине и тематски сусрети за тинејџере. Центар организује и омогућава учешће младих у програмима као што је Youth in Action, Erasmus +, Pestalozzi, где млади размењују искуства са вршњацима из других земаља и унапређују своја знања и вештине у мултикултуралном окружењу.. Овај простор је отворен за младе узраста од око 5 до 30 година и представља један од најактивнијих неформалних механизма омладинске политике у Врњачкој Бањи. У последњем периоду од 5 година у активностима је учествовало преко 2500 корисника и 200 чланова, а током једне године било је више од 800 младих корисника. Од 2010. године главни програми и пројекти нашег удружења су усмерени на унапређењу знања и вештина младих из урбаних и руралних средина за предузетништво, туризам, организацију културних догађаја и сл. у циљу њиховог подстицање за бављење бизнисом и смањења незапослености. ДУГА – Социјално хуманитарно удружење за заштиту деце. Локална невладина организација посвећена заштити деце и подршци породицама и деци у потреби. Удружење се бави хуманитарним и социјалним програмима за децу, а често сарађује са другим организацијама и институцијама у локалној

	заједници. Општински одбор Црвеног крста – Локална јединица Црвеног крста Србије, која као невладина организација ради на промоцији хуманих вредности, волонтеризма и подршци за децу, младе и рањиве групе. Организују волонтерске програме и акције помоћи као и едукативни програме прве помоћи за младе. Удружење „Вилин коњић“ које се бави услугама социјалне заштите, а поседује лиценцу за пружање услуга Лични пратилац детета и услуге Помоћ у кући. Услуга Помоћ у кући може да се пружа и млађим лицима која имају инвалидитет. Удружење младих особа са инвалидитетом Сунце Врњачка Бања се бави побољшањем положаја младих особа са инвалидитетом кроз реализацију програма везано за креативне радионице, хуманитарне акције и програма са ОСИ особе. Удружење „Gaming“ из Врњачка Бања окупља младе људе заинтересоване за видео-игре, е-спорт и дигиталну културу. Кроз турнире, радионице и дружења, удружење подстиче тимски дух, креативност и развој ИТ вештина у локалној заједници. Удружење „URDOUR“ из Врњачке Бање бави се окупљањем младих и реализацијом пројеката у области културе, едукације и друштвеног активизма. Кроз различите иницијативе и сарадњу са локалном заједницом, удружење подстиче креативност, солидарност и активно учешће грађана.
Туризам	Значајан део туристичке понуде односи се на здравствени, спа и велнес туризам. У Бањи послују бројни хотели са спа и велнес садржајима, међу којима се издвајају хотел „Меркур“ – Специјална болница за рехабилитацију, као и хотели „Фонтана“, „Зептер“, „Сол Азур“, „Тонанти“, „Коцка“, „Парк“, „Емилија“ „Александар“, „Врњачке терме“, „Слатина“, „Пегаз“, „Опера“, „Сплендор“, „Бисер“, и други, који нуде базене, сауне, терапијске и релаксационе програме. Ови садржаји чине Врњачку Бању водећом дестинацијом за здравствени и рекреативни туризам у Србији. Врњачка Бања је развила и богату понуду за породични и активни туризам. Посебно се издваја Aqua Park „Рај“, један од највећих водених паркова у овом делу Србије, који привлачи велики број посетилаца током летње сезоне. Додатну атракцију представља панорамски точак у централној зони Бање, који туристима омогућава поглед на цело насеље и околину. Ту су и уређена деčја игралишта, бицикличке и пешачке стазе, као и спортски терени који се користе и у рекреативне и у туристичке сврхе. Велики значај за развој туризма има и манифестациони туризам. Врњачка Бања је домаћин бројних догађаја који значајно повећавају број посетилаца, као што су Lovefest, међународни

музички фестивал електронске музике, Карневал Врњачка Бања, “ЗУМ фест - Фестивал класичне камерне музике” који током летње сезоне окупља десетине хиљада посетилаца, као и Фестивал филмског сценарија, који доприноси културном туризму и угледу Бање на националном нивоу.

Смештајни капацитети Врњачке Бање су веома развијени и обухватају хотеле различитих категорија, пансионе, апартмане и приватни смештај, са више хиљада лежајева. Оваква структура смештаја омогућава прихват великог броја туриста током целе године и прилагођавање различитим циљним групама – од породица и пензионера до младих и туриста оријентисаних на догађаје и активан одмор.

Према расположивим подацима, Врњачка Бања годишње бележи више стотина хиљада туристичких долазака, што је сврстава међу најпосећеније дестинације у Србији. Континуирани раст броја туриста, развој нових атракција и улагања у инфраструктуру указују на стабилан и одржив развој туризма као једне од кључних привредних грана општине.

2.3. Анализа постојећих услуга за младе

У Табели 8, представљени су програми и активности за младе који су реализовани у периоду од 2023. до 2025. године. Наведени догађаји су организовани како од стране надлежних органа општинских власти, тако и од удружења и организација цивилног друштва.

Табела 8: Програми и активности за младе реализовани у периоду од 2023. до 2025. године

ИНСТИТУЦИЈА	ПРОЈЕКАТ/АКТИВНОСТ	СРЕДСТВА
Канцеларија за младе	„Твој пут ка новим приликама“ Циљ пројекта је повећање броја запослених младих кроз програме доквалификације и преквалификације, усклађене са потребама тржишта рада и локалних послодаваца. Циљ пројекта је остварен кроз развијање механизма за запошљавање и самозапошљавање младих, увођење неформалног образовања кроз програме доквалификација и преквалификација, реализација стручних обука и учење кроз рад код приватних послодавца, као и стицање лиценцираних сертификата који повећавају конкуретност младих на тржишту рада.	3.800.000,00 динара
Канцеларија за младе	„ЦИВЏАН ФЕСТ“ културна манифестација посвећена очувању, промоцији и живом преношењу традиционалних	1.700.000,00 динара

	вредности кроз народну игру, музику, обичаје и културно наслеђе. Спаја младих из различитих крајева Србије, као и учесника из дијаспоре и региона, чиме се ствара простор за међукултурну размену, дружење и јачање заједничког идентитета. Кроз заједничке наступе и активности, млади имају прилику да уче једни од других, повежу се и постану активни носиоци традиције у савременом друштву.	
Канцеларија за младе	МЛАДИ СТВАРАЈУ – Школа забаве и уметност Квалитетно провођење слободног времена кроз бесплатне и квалитетне програме: школа фолклора, школа певања, школа цртања и школа свирања инструмената.	1.260.000,00 динара
Угоститељско-туристичка школа са домом ученика, Врњачка Бања	Млади ослушкују „Центар за образовне политике“, у сарадњи са „Центром за социјалну политику“ из Београда, од фебруара 2023. године спроводи пројекат чији је циљ оснаживање ученичких парламената из 16 средњих школа широм Србије за залагање, промоцију и заштиту људских права и демократију, укључујући заговарање за социјалну инклузију кроз образовање. Пројекат је обухватио уживо и онлајн обуке у виду предавања и радионица, за ученике, родитеље, наставнике и партнере школе из локалне заједнице, које су спроводили универзитетски професори и други предавачи – експерти наведених области.	1.500.00 евра
Угоститељско-туристичка школа са домом ученика, Врњачка Бања	Ерасмус+ мобилности 2023 Мобилност 10 ученика у Солун, ради реализације стручне праксе у смислу цитирања знања, вештина и способности из области угоститељства у приморској дестинацији	Око 30.000,00 евра
Угоститељско-туристичка школа са домом ученика, Врњачка Бања	Ерасмус+ мобилности 2024 Мобилност 15 ученика у Солун, ради реализације стручне праксе у смислу цитирања знања, вештина и способности из области угоститељства у приморској дестинацији	Око 33.000,00 евра
Угоститељско-туристичка школа са домом ученика, Врњачка Бања	Ерасмус+ мобилности 2025 Мобилност 14 ученика у Атини ради реализације стручне праксе из области угоститељства и туризма	Око 33.000,00 евра
Туристичка организација Врњачка Бања	Карневал Један од највећих и најпознатијих карневала у Србији, који кроз поворке, маске и богат забавни програм окупља хиљаде посетилаца из земље и иностранства. Он доноси атмосферу радости, игре и креативности у само срце летње туристичке сезоне.	

Туристичка организација Врњачка Бања	Новогодишњи програм Новогодишњи програм обухвата концерте, децје садржаје и свечани дочек Нове године на отвореном. Празнична декорација и разноврстан програм стварају посебну зимску чаролију за све генерације.	
Туристичка организација Врњачка Бања	Разне музичке манифестације Музичке манифестације током целе године нуде наступе познатих извођача и квалитетне музичке садржаје различитих жанрова. Оне употпуњују туристичку понуду и доприносе живој културној сцени бање.	
Дом здравља „Др Никола Цамић“	Репродуктивно здравље у служби младих Предавања на тему репродуктивног здравља у свим основним и средњим школама на територији Општине Врњачка Бања	
ОШ „Попински борци“	„Заједно и безбедно кроз детињство“ Подизање свести ученика о безбедном понашању у стварном и виртуелном окружењу, у ванредним ситуацијама и саобраћају.	
Општинска управа Врњачка Бања	“ROMACTION ” Оснаживање ромске деце за образовање и инклузију у школе, неговање ромске културе и развијање потребних вештина	66.593, 94 EUR
Општинска управа Врњачка Бања	“Мере популационе политике и подршке у области породице и деце јединица локалне самоуправе у Републици Србији у 2024. години” Подизање квалитета живота младих, деце и старијих ради јачања међугенерацјске солидарности.	2.878.800,00 динара
Општинска управа Врњачка Бања	„Inovativna mera: OBUKA-PRAKSA-POSAO“ – 2023. Godina mladi do 30 godina su predstavljali jednu od primarnih ciljnih grupa, sa posebnim fokusom na njihovo ekonomsko osnaživanje i aktivaciju na tržištu rada.	6,625,400.00 динара
Гимназија – ученички парламент	Новогодишњи маскембал Ученици су се маскирали и учествовали у такмичењу	25.000,00 динара
Гимназија – ученички парламент	Хуманитарна акција Ученици су прикупљали стару одећу, играчке...	Нису потребна средства

Гимназија – ученички парламент	Радионице финансијске писменост Ученици су на занимљив начин научили основе о финансијама	Нису потребна средства
Општинска управа Врњачка Бања	Стручна пракса Програм стручног оспособљавања младих активност за стицање знања, вештина и компетенција за самостално обављање послова и радних задатака младих незапослених, без радног искуства	2.500.000,00 динара
Национална служба за запошљавање	Стручна пракса Мера стручна пракса подразумева стручно оспособљавање незапосленог за самосталан рад у занимању за које је стечено одговарајуће образовање, ради обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита	
Национална служба за запошљавање	Субвенција за samozapošljavanje намењена је незапосленима који се воде на евиденцији Националне службе за запошљавање и имају завршену обуку за развој предузетништва. Субвенција се додељује у једнократном износу ради оснивања радње, задруге или другог облика предузетништва, као и оснивања привредног друштва, уколико оснивач заснива у њему радни однос.	
УГ „АМ-ПМ ГАМЕС“	Гејм дизајн: Шанса за рад, шанса за град (2024) Обука младих у изради забавног софтвера	9.980 \$ (УНДП)
Народна библиотека "Др Душан Радић"	У оквиру редовног рада реализује различите активности и манифестације: Музика међу књигама, Изложбе у Салону и Галерији библиотеке, Трибине, Књижевне и поетске вечери...	
Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи	Посете сајмовима туризма Организоване посете сајмовима туризма у Београду и Новом Саду, у циљу стицања нових, практичних знања и унапређења креирања туристичке понуде.	
Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи	Гостујућа предавања и радионице. Организована предавања и радионице које држе стручњаци из академског света и туризма, у циљу стицања потребног знања у туристичкој, хотелијерској и гастрономској привреди	
Центар за децу и омладину	“Да млади знају како” Обуке младих за меке вештине - 5 врста обука и 4 врсте обука за дигиталне вештине	8.700 УСД

Центар за децу и омладину	“Сви смо за младе” Обуке младих за израду бизнис планова, планирања ентеријера и екстеријера и ненасилне комуникације	250.000 РСД
Центар за децу и омладину	“Млади оспособљени да привређују у свом дому” Едукације и практичне обуке у туризму	1.100.000 РСД
Центар за децу и омладину	“Младима на селу подршка на делу” Истраживање о стању и потребама младих из руралних средина. Едукације на тему агро-туризма ради унапређења положаја и остварења прихода	24.000 УСД
Центар за децу и омладину	“Млади доприносе руралном развоју “ Едукација, израда приручника аз јавне догађаје и организација 2 манифестације	371.500 РСД
Центар за децу и омладину	“Еланом младих до локалног економског развоја” Обуке младих из урбаних и руралних подручја на тему предузетништва и организација мешовитих културних догађаја	278.000 РСД
Центар за децу и омладину	“Зелена листа Србије” еколошки пројекти на различите теме: узрок загађења ваздуха, земљишта, методе рециклаже отпада и сл.	Годишње 700 - 1500 Евра
Центар за децу и омладину	Youth in action - носиоци пројекта “From unemployment to employment” у Врњачкој Бањи - млади из 8 земаља (40младих)	18.000 Евра
Центар за децу и омладину	Erasmus + - као партнерска организација / по 5 младих из Врњачке Бање су учествовали у пројектима омладинске размене у Румунији, Македонији, Турској, Немачкој, Француској, Шпанији, Албанији, Грчкој и Бугарској	Укупно преко 100.000 Евра
Удружење младих особа са инвалидитетом “Сунце - Врњачка Бања”	Инклузивне креативне радионице Радионице за децу и младе са разним облицима инвалидитета	500.000,00 динара
Удружење младих особа са инвалидитетом “Сунце - Врњачка Бања”	Обука ОСИ и добијање сертификата из области угоститељства Обука из угоститељства и један део ОСИ добио запослење	1.000.000,00 динара
Удружење „Вилин коњић“ Врњачка Бања	Пружање услуге личног пратиоца, али не само у току школске године већ и током распуста, за 2024 и 2025. Реализовани пројекти у 2024. „Заједно можемо све“ и „И ја сам део друштва“, у 2025. „Стварамо друштво једнаких могућности“ и „Заједно смо јачи“	Око 58.000.000,00 динара

Анализа реализације наведених пројеката показује да је већина њих дала позитивне резултате, посебно активности које су подразумевале директно учешће младих и практичне садржаје. Мање успешни били су пројекти са ограниченим трајањем и без континуиране подршке, што је утицало на њихову дугорочну одрживост. Успех нових иницијатива у великој мери зависи и од спремности шире заједнице да се суочи са постојећим стереотипима, што представља дуготрајан и захтеван процес. Поред тога, пружање услуга младима у удаљеним сеоским подручјима је и даље отежано.

2.4. Анализа остварених резултата спровођења претходног планског документа

Локални акциони план за младе односио се за период од 2019. до 2025. године и био је усмерен ка остваривању три стратешка циља и то:

1. Унапређење локалних ресурса неопходних за побољшање положаја младих
2. Развој услуга у локалној заједници намењених унапређењу положаја младих,
3. Развој омладинске политике кроз умрежавање и сарадњу са другим актерима у области омладинске политике.

У оквиру првог стратешког циља дефинисане су две мере: Унапређење рада Канцеларије за младе кроз сарадњу са другим актерима институционалне локалне омладинске политике и подстицање учешћа организација цивилног друштва и пословног сектора у обезбеђивању одрживости програма усмерених на унапређење положаја младих. Као резултат спровођења наведених мера, унапређен је рад Канцеларије за младе, основан је омладински клуб, као и остварена успешна сарадња са пословним сектором у оквиру које су заједнички креирани и реализовани програми намењени младима.

У оквиру другог стратешког циља планирано је десет мера у областима: активизам, волонтеризам, информисање, безбедност, запошљавање, млади таленти, екологија, слободно време, спорт и дискриминације младих. У потпуности је реализовано седам мера, док три мере нису реализоване у потпуности, услед ванредних околности изазваних пандемијом вируса COVID-19 (безбедност, дискриминација младих и волонтеризам). Због наведених околности, носиоци активности били су објективно спречени у реализацији свих десет планираних активности дефинисаних Локалним акционим планом за младе.

Реализацијом планираних мера у оквиру Локалног акционог плана за младе остварени су значајни помаци у унапређењу положаја младих у локалној заједници. Обезбеђено је благовремено и континуирано информисање младих о доступним програмима, активностима и услугама, што је допринело повећању њихове информисаности, видљивости мера ЛАП-а и већем учешћу младих у њиховој реализацији.

Кроз подстицај и развој волонтеризма недовољно је унапређен ниво активизма младих, као и сарадња између младих, институција и организација цивилног друштва. Мере усмерене на унапређење здравља младих допринеле су развоју превентивних програма, едукацији младих и подизању свести о значају здравих стилова живота и безбедног окружења. Делимичан допринос остварен је у области смањења дискриминације младих, са фокусом на младе са угроженим здрављем, младе из социјално угрожених група, као и унапређењу поштовања принципа родне равноправности и једнаких могућности. Мере подстицаја запошљавања младих допринеле су повећању њихове запошљивости, стицању практичних знања и вештина и лакшем укључивању на тржиште рада.

Подршка младим талентима у областима образовања, културе, уметности и спорта омогућила је њихов даљи развој, афирмацију и већу видљивост у локалној заједници. Истовремено, мере усмерене на промоцију одрживог развоја заједнице и заштиту животне средине допринеле су развоју еколошке свести младих и њиховом активнијем учешћу у очувању природних ресурса.

Унапређени су услови за квалитетно и организовано коришћење слободног времена младих, као и створени предуслови у локалној заједници за активно бављење младих спортом, што је позитивно утицало на њихово физичко, ментално и социјално благостање.

У оквиру трећег стратешког циља планиране су две мере: умрежавање са кровним организацијама у области омладинске политике и размена искустава са канцеларијама за младе у региону и Европској унији.

Током извештајног периода остварена је сарадња са кључним кровним организацијама у области омладинске политике, пре свега са Националном асоцијацијом Канцеларија за младе, Кровном организацијом младих Србије (КОМС) и Националном асоцијацијом практичара/ки омладинског рада (НАПОР). Представници локалне канцеларије за младе активно су учествовали у раду ових мрежа, при чему је Канцеларија за младе била и остала њихов стални члан. Оваква сарадња допринела је унапређењу капацитета, бољој информисаности и усклађивању локалних активности са националним политикама за младе.

Када је реч о размени искустава са канцеларијама за младе у региону и Европској унији, ова мера је реализована у ограниченом обиму. Размена искустава остварена је кроз сарадњу и комуникацију са партнерима на регионалном нивоу, али није спроведена у пуном планираном капацитету. Разлог за делимичну реализацију ове мере лежи у недовољним финансијским средствима неопходним за организовање и спровођење размена искустава у земљама Европске уније током посматраног периода.

Ипак, успостављени контакти и постојећа сарадња представљају добру основу за даљи развој међународне сарадње и пуну реализацију ове мере у наредном циклусу спровођења Локалног акционог плана за младе.

Закључак

Најбољи резултати остварени су у области повећања активног учешћа младих у локалној заједници, кроз волонтерске активности, едукацију и различите програме за младе. Ипак, током реализације Локалног акционог плана идентификовани су и одређени изазови. Пре свега, постоји недовољан простор за реализацију активности, што отежава укључивање већег броја младих у волонтерски сервис и друге програме. Потребно је наставити рад на обезбеђивању додатних простора који ће омогућити већи обухват и квалитет активности.

Након пандемије, указала се и јасна потреба за фокусом на ментално здравље младих, кроз едукацију, саветовалишта и програме подршке, како би се ојачала њихова психичка и емоционална отпорност. Ови закључци представљају смернице за развој мера Програма и унапређење услова за активан и здрав живот младих у заједници.

SWOT анализа

За израду Програма коришћена је „SWOT” анализа, као инструмент за процену јачих и слабих страна (S - strengths, W - weaknesses), прилика (O - opportunities) и претњи (T - threats) које могу утицати на њих. У контексту Програма, идентификовани су унутрашњи и спољашњи фактори који могу утицати на успех или спровођења мера и активности које су дефинисане Програмом и детаљније разрађене акционим планом. Резултати SWOT анализе представљени су у **Табели 9**.

СНАГЕ ○ Повољан географски положај ○ Велики туристички потенцијал општине ○ Богата и разноврсна културна сцена ○ Привредни и економски потенцијал ○ Велики број спортских организација ○ Одлична сарадња са основним и средњим школама и факултетом, и са културним центром и библиотеком ○ Широки спектар обука за развој вештина за запошљавање и самозапошљавање	СЛАБОСТИ ○ Недовољна заинтересованост младих за учествовање у раду удружења и других институција у циљу општег добра локалне заједнице ○ Незадовољавајући ниво сарадње са институцијама на разним нивоима власти ○ Недостатак разноврсних садржаја који подстичу младе за бављење физичком активношћу ○ Непостојање Омладинског центра ○ Недостатак одређених вештина и знања код младих која би их учинила конкурентним на тржишту рада ○ Пораст анксиозности код младих
МОГУЋНОСТИ ○ Промоција Програма за унапређење положаја младих ○ Финансијска подршка надлежног министарства и страних донатора ○ Развој и унапређење програма у свим областима неформалног образовања ○ Боље искоришћавање постојећих ресурса ○ Развој програма на тему побољшања менталног здравља и болести зависности ○ Развој предузетничког духа	ПРЕТЊЕ ○ Неизвршење трансфера са републичког нивоа ка општини ○ Неповољна ситуација на тржишту рада ○ Неповољна економска ситуација која се рефлектује на младе ○ Незаинтересованост (или недовољна стручност и капацитети) надлежних локалних институција да се посвете реализацији програма за младе ○ Нестабилна политичка ситуација

2.5. Анализа потреба младих и дефинисање проблема

А) Анализа потреба младих

Канцеларија за младе Врњачка Бања спровела је анкету коју је попунило 180 младих са територије општине, узраста од 15 до 30 година. Добијени резултати представљају полазну основу за израду Програма унапређење положаја младих општине Врњачка Бања за период 2026-2028. године.

За израду анкете коришћени су Гугл упитници и штампан материјал. Анкета је обухватила опште податке о узрасту и пребивалишту, као и ставове, интересовања и потребе младих у областима образовања, запошљавања, здравља, безбедности, културе и активизма младих. Онлајн анкету, постављену 26. јануара 2026. године, попунило је 101 испитаника, док је у средњим школама анкетирано још 80 младих.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf2ovyOm6yYW8UmCqSXWtbFPhIEnT5mZ_n02v1u-jw4F_KUXg/viewform?usp=header

У анкети су учествовали средњошколаци, студенти и млади старији од двадест година. Ученици који похађају средње школе имају хетерогену структуру у односу на пребивалиште, неки живе у Врњачкој Бањи, неки у другим градским општинама, а неки имају пребивалиште у другим градовима или општинама. Како се ради о младима који део свог живота проводе на територији Врњачке Бање, учествују у програмима који се спроводе на територији општине, чине интересну групу која има сличне потребе и интересовања, они представљају значајан ресурс за испитивање и унапређење квалитета живота младих.

Образовање

На питање о доступности активности неформалног образовања у месту становања, 63.4% испитаника изјаснило се да има прилику да учествује у таквим програмима, док 36.6% наводи да им ове активности нису доступне. Ови подаци указују на потребу за даљим развојем и територијалном доступношћу програма неформалног образовања, како би били обухваћени сви млади.

Резултати анкете указују да млади показују највеће интересовање за програме који доприносе развоју знања и вештина релативних за запошљавање (47.5%). Значајно интересовање исказано је и за програме из области предузетништва (41,6%), нарочито за писање CV-а, израду бизнис плана и покретање сопственог посла. Поред тога, млади су заинтересовани за психолошке-педагошке теме (30.7%) и теме у вези са здрављем младих (23,8%), личним развојем (23,3%), као и безбедношћу (23,8%)

Када је реч о мотивацији за укључивање у програме неформалног образовања, 57,6% младих наводи да им је важан допринос личним и социјалном развоју, док 49,5% истиче значај добијања сертификата. Такође, 44,4% испитаника сматра важним да се радионице и обуке реализују у месту у којем живе, што указује на значај локалне доступности програма.

Чак 98 испитаника (92%) сматра да би стицање нових знања и вештина допринело лакшем проналажењу посла, док 34,3% истиче да је важно да се учешће у програмима не изискује финансијске трошкове. Ови подаци јасно указују на потребу за развојем доступних, практично оријентисаних и финансијски приступачних програма неформалног образовања који су усклађени са потребама младих и тржишта рада.

Запошљавање

Млади су у великој мери исказали жељу за покретањем самосталног посла - чак 90 испитаника или 70,3% од укупног броја, навело је да би желело да започне сопствени бизнис. Ипак, значајан број младих није довољно информисан о могућностима и условима за покретање посла, јер је 39,6% испитаника одговорило да нема адекватне информације. Као најчешћи разлог немогућности запошљавања, већина младих испитаника, односно 65,3% од укупног броја наводи проблем веза, познства и корупције. Такође, као препреке истичу лошу усклађеност образовних профила са потребама тржишта рада (39,6%), као и недостатак специфичних знања и вештина (36,6%), Млади сматрају да су за добијање посла веома важни формално образовање и диплома (55,1%), при чему истичу неопходност конкретних знања за обављање посла (52%), као и значај предходног радног искуства (43,9%), док 37,8% наглашава и важност неформалног образовања.

На питање да ли су размишљали о одласку из Србије због запослења, нешто више од половине младих (54%) изјавило је да није разматрало ту могућност, док је забрињавајућих (46%) испитаника навело да јесте. Истовремено, резултати анкете показују неповољан положај младих на тржишту рада - на питање о запослености, 40,6% младих изјавило је да није запослено, док је 29,7% навело да јесте, што додатно указује на потребу за системским мерама подршке запошљавању и задржавању младих у Врњачкој Бањи.

Здравље и безбедност

Као највећу претњу по њихово здравље и безбедност млади су навели веома лаку доступност наркотика, чак 36,6% младих је одговорило да веома лако долазе до психоактивних супстанци, 25,7% каже да лако долазе, а свега 36,6% не зна како доћи до психоактивних супстанци.

Коришћење алкохола у последњих 30 дана конзумирало је 52,5% док осталих 47,5% није конзумирало алкохол. Искуство пијанства је доживело 57% док остали 43% није. Иако нам ово говори да међу младима постоје озбиљни проблеми који могу имати велике последице по здравље, показује нам и да су млади ових проблема свесни.

31,7% испитаника је изјавило да конзумира цигарете. Иако ови проценти обухватају мањи део узорка, они и даље указују на ширину проблема, наручито ако се узме у обзир да су млади у анкети и кроз разговоре истакли да су им наркотици лако доступни. Још више забрињавајући показатељ се односи на конзумирање алкохола.

На редовне контроле код лекара и стоматолога одлази 80,2% младих, док на питање да ли си у последњих шест месеци посетио/ла психолога / психијатра / психотерапеута 90,1% је реколо НЕ. Међутим забрињава податак да је 30,7% младих одговорило да би

ишли на радионице које су на ту тему, што значи да млади имају потребу да разговарају са адекватним / стручним особама.

Генерални је утисак да млади нису задовољни здравственом заштитом која им се пружа, али ни степеном лакоће са којим долазе до ње. Такође, млади као један од највећих проблема са којим се сусрећу наводе непостојање психолога или психолошког саветовалишта у општини. Поред тога као потребу наводе и подизање свести о болестима зависности и потребу за већим бројем едукација.

Већина младих је истакла да се осећа безбедно у свом месту у ком живе (81,8%).

Занимљиво је да су млади на питање присутности облика насиља међу младима, навели електронско, емоционално/психолошко и вршњачко насиље.

На питање које локације процењујеш као небезбедне у средини, испитаници су најчешће наводили: Чајкино брдо, кеј испод Омладинског клуба, неосветљена места у парку, старији хотел „Железничар“, делове неосветљеног парка, део око аутобуске станице, школска дворишта и шеталиште поред Западне Мораве.

Када је реч о догађајима који се процењују као небезбедни, већина младих издвојила је манифестацију „Love fest“ . Испитаници сматрају да током ове манифестације велики број посетилаца долази са циљем забаве, при чему је присутна повећана конзумација алкохола и психоактивних супстанци, што доприноси осећају небезбедности.

Култура

У области културе су испитивани ставови, понашања и интересовања младих у области културе. Млади најмање посећују музеј (18,4%), а највише иду на концерте (60,9%).

У складу са исказаним интересовањима у претходним одговорима, више од половине младих би желело да се организују културна дешавања која могу да посећују (летњи биоскоп, концерти, позоришне представе, кампови).

У разговору са младима схватили смо да они желе да се оснаже у различитим областима културе, да се организују обуке и школе (нпр. креативно писање, школа певања, глуме, фотографије, свирања музичког инструмента, цртања...), затим наградна такмичења и конкурси (Први глас, Најбољ кратка прича и сл.). Такође, испитаници би желели да учествује у програмима које осмишљавају и организују млади у области културе.

Млади сматрају да је најпримеренији начин информисања младих о програмима у области културе путем друштвених мрежа, затим преко наставника координатора у школском контексту постављањем плаката, дељењем флајера, постављање информација преко школског сајта, информисање преко сајта општине Врњачка Бања и преко Канцеларије за младе.

Активизам младих

У овом поглављу су испитивани ставови и искуства младих у области активизма. На основу одговора може се закључити да велики број младих није активно ван школског контекста. На питање да ли су упознати са радом Канцеларије за младе 86 % је одговорило да јесте, 14% да није. Да ли су упознати са радом Савета за младе 57,4% је рекло да није, 42,6% да јесте. Велика већина младих (60%) није волонтирало у својој

локалној заједници. У коменатрима, већина младих наводи да је учествовала или би желела да учествује у локалним акцијама која подстичу унапређење квалитета живота у заједници. На питање где су активни одговорили су (42%) у Културно уметничким друштвима, (30,4%) спортски клубови и (26,1%) невладине организације.

Млади сматрају да волонтерски рад доприноси развоју младе особе на различите начине. Млади би волонтирали кад би им се за то указала прилика.

Учешће и ангажовање младих

Политичко ангажовање: 57,3% младих је гласало на последњим изборима, док 30,3% није учествовало, што указују на умерен ниво укључености у демократске процесе.

Информисаност и партиципација: 59,6% испитаника није упознато са појмом јавне расправе, 80,9% никада није учествовало у њима. Потребно је развијати програме који подстичу активно грађанско учешће.

Препоруке за укључивање: Највећа баријера за учешће у активностима за младе је недостатак времена (71,3%).

Интересовања младих: Млади се највише занимају за концерте (60,9%), биоскоп (55,2%) и спортске догађаје (51,7%).

Ставови о слободном времену: Већина младих сматра да је за квалитетно слободно време пресудна лична иницијатива и добра воља.

Потребно је развијати активности и програме који мотивишу младе на политичко и грађанско ангажовање. Организовати флексибилне догађаје и садржаје који одговарају интересовању младих и заузетом времену као и едуковати младе о јавним процесима и могућностима учествовања у јавним расправама, подстицати иницијативу и одговорност младих за квалитетно коришћење слободног времена кроз квалитетне и едукативне програме.

Б) Анализа проблема

На основу приказа кретања релативних показатеља у области омладинске политике, резултата предходног Локалног акционог плана за младе, као и анализе потреба младих, као један од кључних проблема идентификован је **недостатак адекватног и функционалног простора** намењеног младима. Млади истичу потребу за сигурним, доступним и опремљеним простором који би служио као место окупљања, неформалног образовања, реализације омладинског програма и подстицања активног учешћа у друштвеном животу заједнице. Такође су исказали жељу за **волонтирањем**, што посебно охрабрује.

Такође, идентификован је и проблем који се односи на **ризично понашање младих** којим угрожавају своје и туђе здравље и безбедност. Млади мушкарци и девојке нису довољно информисани о опасностима коришћења алкохола и психоактивних супстанци, али и опасностима од зависности од игара на срећу и нових медија. **Ментално здравље** младих је такође препознато као један од проблема који је у порасту.

На питање шта недостаје у локалној заједници како би млади били задовољнији квалитетом живота, одговори указују на неколико кључних области деловања.

Млади препознају потребу за унапређењем садржаја намењених младима, посебно кроз **обезбеђивање адекватног простора** за окупљање, рад и спровођење омладинских активности, као и кроз развој културних садржаја (Дом културе, позориште).

Млади су такође указали на шире социо-економске факторе који утичу на квалитет живота, пре свега на потребу за **запошљавање и samozapoшљавање** као и вишим зарадама и уређенијим окружењем са мање кладионица.

У области образовања и бриге о деци, као приоритети су истакнути проширење капацитета вртића и ученичког дома. Посебно је наглашена потреба за већом укљученошћу **младих из руралних средина** у друштвене, културне и омладинске активности на нивоу локалне заједнице.

Препоруке младих

Анализом анкете и непосредним разговорима са младима утврђени су кључни приоритети за деловање у оквиру омладинске политике: **запошљавање, здравље, безбедност и активизам младих**. Ове области препознате су као најзначајније за унапређење квалитета живота младих и њиховог положаја у локалној заједници.

Ради адекватног одговора на идентификоване потребе, неопходно је развити системски и координисан приступ који укључује сарадњу Канцеларије за младе са релеватним институцијама, образовних установа, организација цивилног друштва и самих младих.

Млади, узратса до 20 година генерално, у малом број похађају додатне обуке, али исказују потребу за организовањем различитих програма који ће их оснажити, активирати и повезати. Млади исказују потребу за курсевима страних језика, програме у области предузетништва, интернет технологија и личног развоја. Такође, велики број жели да се запосли након завршетка средње школе, а анализом програма у које су укључени уочава се потреба за додатним интервенцијама у овој области како би били припремљени за рад.

Млади исказују жељу да буду активни, да волонтирају и укључе се у живот заједнице, али им недостају информације, знања и вештине у овој области. У области здравља и безбедности се уочава потреба за повећањем броја програма који утичу на изградњу и развој здравих стилова живота, повећања отпорности на негативне изазове друштва, очување менталног здравља и повећање понуде и квалитета програма у области образовања, културе и рекреације.

2.6. Анализа упоредне праксе

Анализа упоредне праксе показује да у већим градовима у Србији постоје бројни успешни модели подршке младима који могу послужити као добра основа за примену и у Врњачкој Бањи.

Локални **Омладински центри**, попут оних у Новом Саду и Крагујевцу, обједињују едукативне, културне и саветодавне активности и младима обезбеђују простор за рад, учење и дружење, као и подршку за покретање сопствених иницијатива. Поред тога, програми ученичких и омладинских пракси, реализовани у сарадњи са локалним привредницима и јавним установама (пример Ниша и Чачка), доприносе стицању практичних знања и лакшем уласку младих на тржиште рада. Значајну улогу имају и пројекти неформалног образовања и међународне размене, као што су Erasmus+ и Superschools, који доприносе развоју социјалних, професионалних и интеркултуралних компетенција младих. Такође, менторски и предузетнички програми подстичу samozapoшљавање и мотивишу младе да остану и развијају се у својим локалним заједницама.

Као пример добре праксе истичу се и локални клубови за запошљавање, по моделу из Крагујевца (Job info centar), који младима свакодневно омогућавају бесплатан приступ интернету, техничкој опреми и стручну подршку у тражењу посла и припреми за разговоре са послодавцима. Посебно су значајни омладински инкубатори за социјално предузетништво, који кроз „start-up“ подршку, попут пројекта „Едукацијом до запошљавања“, омогућавају младима из осетљивих група покретање услужних делатности, као што су мобилни сервиси за поправке или дигиталне услуге. На националном нивоу, програм „Гаранција за младе“ представља важан механизам за олакшавање транзиције младих на тржиште рада, јер подразумева да млади до 30 година старости добију квалитетну понуду за запослење, наставак образовања или праксу у року од четири месеца од уласка у статус незапослености или завршетка формалног образовања.

Сви ови примери доприносе решавању једног од највећих проблема младих данас, проблема са којима се сусрећу и млади у општини Врњачка Бања, а то је незапосленост.

3. ПРОМЕНА КОЈА СЕ ПОСТИЖЕ СПРОВОЂЕЊЕМ ПРОГРАМА

На основу спроведених анализа и испитивања потреба младих, идентификовани су правци даљег развоја омладинске политике Општине Врњачка Бања. Промене која се Програмом постижу, односе се на побољшање услова за запошљавање и самозапошљавање младих, значајно унапређење њихових знања и вештина, подстицање омладинског активизма, подршку и подстицају младима да волонтирају, као и укључивање младих од стране надлежних органа општине у доношење одлука у областима које су од њиховог интереса. Поред тога, очекује се да ће систематско и континуирано спровођење мера и програма усмерених на очување и унапређење менталног здравља, као и јачање психолошке подршке и превентивних активности, допринети побољшању општег благостања и квалитета живота појединаца.

Да би се описане промене оствариле, неопходно је омогућити координацију активности свих битних чинилаца омладинске политике, али и осталих органа јединице локалне самоуправе, образовних и здравствених институција, Националне службе за запошљавање и других. Потребно је да сви наведени субјекти учествују у спровођењу мера и активности, којима ће се постићи жељени ефекат и поправити стање у предметној области.

4. ВИЗИЈА

Визија омладинске политике у општини, дефинисана је у складу са жељеним променама и долази из анализе потреба младих, проучавања релевантних планских докумената, као и анализе и претпоставки будућих друштвених кретања:

Општина Врњачка Бања је локална заједница у којој су млади повезани, укључени и оснажени да стварају, раде и одлучују, развијају предузетнички дух, негују здраве стилове живота и активно доприносе одрживом развоју заједнице.

5. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Програм садржи један општи циљ и три посебна циља, који проистичу из дефинисане визије Општине Врњачка Бања. Поред тога, постигнута је и усклађеност са циљевима Стратегије за младе Републици Србији за период од 2023. до 2030. године².

5.1. Општи циљ: Унапређени услови за учешће младих у свим облицима друштвеног живота Општине Врњачка Бања

5.2. Посебни циљеви:

1. Побољшање услова за континуирани развој активизма младих
2. Успостављање функционалног Job Info центра
3. Унапређење менталног здравља младих и промоција здравих стилова живота

Табела 10: Приказ општег и посебних циљева

Општи циљ	Показатељ учинка	Почетна вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2028. години	Извор провере
Унапређени услови за учешће младих у свим облицима друштвеног живота општине Врњачка Бања	Удео младих обухваћени програмима омладинске политике у односу на укупан број младих у општини	0%	3%	Извештај о раду КЗМ
	Број младих који кроз рад различитих тела (Савет за младе, Програмски одбор...), формалних или неформалних група учествују у креирању и спровођењу омладинске политике у току године	3	15	Извештај о раду КЗМ
Посебни циљеви	Показатељ учинка	Почетна вредност у 2025	Циљана вредност у 2028	Извор провере

² Посебни циљеви 3, 4. и 5. овог документа који се односе на активизам, образовање и запошљавање као и здравље безбедност младих, подударају се са резултатима анализе стања које су спроведене приликом израде Програма. На тај начин је постигнута усклађеност са крвним планским документом.

		години	години	
Побољшање услова за континуирани развој активизма код младих	Број младих који су волонтирали у току једне године	10	60	Извештај о раду КЗМ
	Број активности или услуга у чијем креирању су учествовали млади у години	0	5	Извештај о раду КЗМ
Успостављање функционалног Job Info центра	Број младих корисника услуга Job Info центра	0	250	Извештај о раду КЗМ
	Број реализованих услуга и активности центра (по години)	0	6	Извештај о раду КЗМ
Унапређење менталног здравља младих и промоција здравих стилова живота	Број младих који су похађали обуке и учествовали на догађајима на тему менталног здравља и здравих стилова живота	70	200	Извештај о раду КЗМ
	Број младих који су прошли кроз саветовалиште за младе	4	20	Извештај о раду КЗМ Извештај Дома здравља

5.3. Анализа ефеката опција за остваривање посебних циљева

За остварење посебног циља 1.1: Побољшање услова за континуирани развој активизма код младих анализиране су следеће опције:

Status quo³ опција подразумева наставак текуће ад хок политике у спровођењу мера и активности у области омладинске политике. Програми и активности које су до сада спровођени и подршка раду КЗМ произвели су одређене позитивне ефекте. Ипак, закључено је да ове активности нису биле фокусиране на системско унапређење стања у

³ Status quo опција подразумева одржавање постојећег стања у области одређене политике, без предузимања било каквих регулаторних или других мера

области. Неопходно је фокусирати се на системско унапређење како би се постигли конкретни и мерљиви резултати, па је самим тим опција status quo неприхватљива.

Опција 1: Оснивање волонтерског сервиса, подразумева низ активности које се односе на селекцију, обуку, праћење и подршку волонтера. Ова опција обухвата само један део омладинског активизма који се односи искључиво на волонтерске активности, при чему се један значајан део који се односи на удруживање и организовање младих у формалне и неформалне организације у различитим областима остаје ван опсега мере.

Опција 2: Медијска промоција омладинског активизма, спроводи се путем званичног сајта општине Врњачка Бања и Канцеларије за младе, локалних електронских медија и друштвених мрежа. Циљ је да се млади активирају и укључе у волонтерске и друге активности и програме које спроводи канцеларија за младе и њени партнери. На овај начин се утиче на развијање свести младих о значају активног учешћа у друштвеном животу, подстиче њихова мотивација за волонтерски рад и јача осећај одговорности и припадности локалној заједници.

Опција 3: Унапређење услова за квалитетно провођење времена младих у различитим областима заснива се у обезбеђивању и адаптацији новог простора за укључивање младих у организацију разноврсних догађаја, који имају за циљ активно и квалитетно провођење слободног времена.

Опција 4: Процењено је да комбинација опција 1, 2 и 3, уз додатак мера које подразумевају континуиране обуке и унапређења знања у свим областима од значаја за младе, може довести до остварења овог посебног циља. Као критеријуми за рангирање опција, узети су: претпостављени ниво остварења циља који се опцијом постиже, утицај на општински буџет, ефекат који ће свака од опција имати на ширу заједницу (друштвени ефекат), као и институционално - управљачки ефекат, који подразумева процену капацитета за спровођење сваке од разматраних опција.

Иако изабрана опција подразумева највише средстава и ресурса за реализацију од свих осталих (изражени финансијски и организационо – управљачки ефекти), позитивни друштвени ефекат који ова опција производи неупоредиво су значајнији у односу на друге разматране опције.

За остварење посебног циља 1.2: Успостављање функционалног Job Info центра анализираних следеће опције:

Status quo опција која подразумева наставак реализације програма по досадашњем принципу, без изграђеног система каријерног саветовања, информисање и посредовања између незапослених младих и послодаваца, доводи у питање било какво унапређење стања у области.

Опција 1: Организација каријерног саветовања и индивидуалне подршке, подразумева пружање стручне помоћи младима у препознавању сопствених интересовања, способности и професионалних циљева, како би могли да донесу информисане одлуке о даљем образовању и запошљавању. Ова мера има за циљ да младе припреми за тржиште рада кроз унапређење њихових знања, вештина и компетенција у складу са актуелним потребама послодаваца.

Опција 2: Развој програма практичних обука, превасходно има за циљ идентификовање послодаваца који имају потребу за запошљавањем квалификованих младих људи, који би пре запослења требали да прођу одговарајуће практичне обуке за унапређење својих радних и организационих вештина.

Опција 3: Успостављање система информисања и промоције услуга JOB INFO центра, заснива се на креирању базе обука, курсева, јавних позива, програма за младе и понуда за запослење, које прати и саветодавна стручна подршка (телефон, мејл друштвене мреже). Опција такође подразумева и промоцију услуга центра од стране свих релевантних субјеката омладинске политике у граду.

Опција 4: Искључиво комбинацијом претходно описаних опција (не рачунајући опцију Status quo), могуће је постићи утврђени циљ. Свака од њих подједнако је важна да би се постигла суштина, а то је изградња одрживог система координације свих локалних актера који се баве запошљавањем младих и унапређењем њихових знања и вештина.

За остварење посебног циља 1.3: Унапређење менталног здравља младих и промоција здравих стилова живота анализиране су следеће опције:

Status quo опција се заснива на ад хок организовању програма и активности, без претходног прецизног планирања и праћења њихове реализације. Ове догађаје није пратила одговарајућа анализа успешности, тако да успешност и позитивне резултате реализованих активности није могуће са сигурношћу проценити и измерити.

Опција 1: Организовање кампање о здравом животу, има за циљ да образује и мотивише младе људе да воде здравији начин живота кроз вежбу и правилну исхрану, доприносећи тако општем здрављу и добробити заједнице. Израда образовног мултимедијалног садржаја којим се подстичу здраве навике (online текстови, савети нутрициониста, физијатара, интерниста), рецепата и програма рекреације (часови јоге, промоција телесне културе вежбањем у природи итд).

Опција 2: Образовни програми на тему побољшања менталног здравља, представљају важан аспект области заштите здравља, нарочито код младих људи. Кроз различите мултимедијалне активности као што су дељење информативних материјала, предавања, разговори са специјалистима из области, мера доприноси побољшању менталног здравља.

Као критеријуми за рангирање опција, узети су претпостављени нивои остварења циља који се опцијом постиже, утицај на општински буџет, усклађеност са релевантним планским документима, друштвени ефекат (ефекат који ће свака од опција имати на ширу заједницу), као и управљачки ефекат који се односи на процену капацитета за спровођење сваке од опција.

Након коначне процене, изабране опције за реализацију посебног циља 3 су обе наведене опције (не рачунајући опцију status quo), с обзиром на изузетан друштвени ефекат који се њиховим спровођењем постиже. Наведене опције не захтевају издвајање

значајних средстава и осталих ресурса, па их је као такве могуће ефикасно спровести коришћењем постојећих капацитета.

6. МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА И АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Посебан циљ 1: Побољшање услова за континуирани развој активизма код младих

Постизање овог циља има значајан ефекат на оснаживање младих за активно учешће у друштвеним процесима и развој њихових знања, вештина и компетенција. Такође, доприноси јачању културе волонтеризма, солидарности и одговорности у локалној заједници. Поред тога, оснивање омладинског центра омогућава стварање трајног и функционалног простора за окупљање, едукацију, креативно изражавање и умрежавање младих, чиме се обезбеђују стабилни услови за континуирани развој омладинског активизма.

Мера 1.1: Оснивање волонтерског сервиса

Суштина реализације ове мере огледа се у оснивању волонтерског сервиса и успостављању организоване мреже волонтера на територији општине. Активности ће бити усмерене ка транспарентној селекцији, адекватној обуци и континуираној подршци волонтерима, како би се обезбедио квалитетан и одговоран ангажман у различитим програмима и иницијативама. Успоставиће се јединствена база података волонтера, која ће омогућити ефикасну координацију, праћење ангажовања и планирање активности. Водиће се волонтерске књижице као званичне евиденције о учешћу и доприносу волонтера, као и развој јасног система вредновања и признавања волонтерског рада, у циљу мотивације младих и афирмације волонтеризма у заједници.

Показатељ резултата: Успостављен волонтерски сервис, спроведена селекција волонтера, одржане обуке.

Финансијски ефекат: Средства из буџета и од донатора.

Друштвени ефекат: Изразито позитиван утицај на младе: стицање различитих личних и професионалних знања и вештина, са акцентом на развијање емпатије према различитим друштвеним групама којима је потребна свака врста помоћи. Потенцијално веома велики домет различитих циљних група младих, с обзиром да је волонтеризам присутан у различитим областима - култура, заштита животне средине, здравствена и социјална заштита, образовање и слично.

Управљачки ефекат: КЗМ је одговорна за спровођење ове мере. Партнери: представници локалних привредних, удружења младих, образовне институције, установе културе, социјалне и здравствене институције.

Ризик: Незаинтересованост младих за волонтерски рад. Недовољни капацитети локалних институција да пруже неопходну подршку.

Мера 1.2: Медијска промоција омладинског активизма

Циљ мере је повећање видљивости волонтерског сервиса града и активизма младих у локалној заједници. Путем традиционалних и дигиталних медија, подстиче се информисање, мотивисање и укључивање већег броја младих у волонтерске активности и друге облике активизма. Ова мера доприноси стварању позитивне слике о младима као одговорним члановима и покретачима промене у локалној заједници.

Показатељ резултата: Број објављених медијских садржаја (текстова, прилога, објава на друштвеним мрежама) о омладинском активизму. Број нових омладинских иницијатива или волонтерских акција након промоције.

Друштвени ефекат: Реализација мере доприноси већој видљивости омладинског активизма и јачању свести о значају учешћа младих у друштвеном животу заједнице. Повећава се мотивација младих за ангажовање, као и поверење јавности у младе као активне носиоце позитивних промена.

Финансијски ефекат: Средства из буџета.

Управљачки ефекат: КЗМ и локалне институције (у зависности од врсте промоције) и медији.

Ризик: Недовољна заинтересованост локалних медија, ограничен досег промотивних активности и порука које се упућују циљној групи.

Мера 1.3. Унапређење услова за квалитетно провођење времена младих у различитим областима

Мера је усмерена на обезбеђивање и адаптацију простора за организацију програма који има за циљ квалитетно провођење слободног времена. Младих. Циљ је да се побољшају материјални, технички и организациони услове за одржавање образовних, културних, уметничких и друштвено-корисних активности намењених младима. Мера подразумева спровођење активности у циљу оснивања Омладинског центра, као основе за јачање омладинског активизма, подршку креативном изражавању и стварању услова за организовање догађаја који промовишу едукативне, културне, научне и друге садржаје.

Показатељ резултата: Број догађаја, пројеката, активности које су осмислиле неформалне и формалне групе младих, број младих који су учествовали у активностима које организује КЗМ.

Финансијски ефекат: Део средстава за спровођење мере биће обезбеђен у буџету општине, док ће део средстава бити обезбеђен од донатора.

Друштвени ефекат: Подизања свести о значају заједничког деловања за добробит целе локалне заједнице.

Управљачки ефекат: Реализатори мере су КЗМ и ЈЛС, док су партнери у спровођењу мере представници удружења младих са територије града.

Објективни ризик за спровођење мере, јесте незаинтересованост младих да се активно укључе и допринесу реализацији мере, као и недостатак донаторских средстава за оснивање Омладинског центра.

Посебан циљ 2: Успостављање функционалног Job Info центра

Сврха циља се огледа у томе, да се младима и незапосленим особама омогући лак приступ информацијама о могућностима запошљавања, образовним и развојним програмима, као и саветодавним услугама за усмеравање и развој каријере. Функционалан центар за запошљавање, подстиче активно трагање за послом, каријерно усмеравање и развој вештина, чиме се повећава запошљивост младих. Истовремено, служи као повезница између локалног тржишта рада и младих, унапређујући економску самосталност и смањујући ризик од дугорочне незапослености.

Мера 2.1. Организација каријерног саветовања и индивидуалне подршке

Реализација мере се заснива на утврђивању интересовања младих људи у потрази са послом и успешном каријером. Активности које ће бити реализоване усмерене су ка професионалној оријентацији и каријерном усмеравању младих у проналажењу послова који им највише одговарају. Ово подразумева успостављање система стручне помоћи младима у процесу избора образовног и професионалног пута, као и у планирању њиховог даљег личног и каријерног развоја. Она обухвата пружање информација о могућностима школовања, запошљавања и усавршавања, као и индивидуалне разговоре са саветником ради препознавања личних потенцијала, интересовања и компетенција. Такође, мера подразумева континуирану подршку младима у доношењу информисаних одлука, јачању самопоуздања и превазилажењу препрека на путу ка запослењу или наставку образовања, чиме се доприноси њиховој бољој позиционiranости на тржишту рада и успешнијој социјалној интеграцији.

Показатељ резултата: Број младих који након пружене подршке предузимају конкретне кораке ка образовању или запошљавању (наставак школовања, заснивање радног односа).

Друштвени ефекат: Мера доприноси већој запошљивости младих, бољем усмеравању каријерних очекивања и развоју личних и професионалних компетенција, што позитивно утиче на економску самосталност и социјалну интеграцију младих у заједници.

Финансијски ефекат: Средства из буџета општине и од донатора

Управљачки ефекат: КЗМ и остали релевантни локални органи, стручњаци у области

Ризик: Недовољна заинтересованост младих, ограничени кадровски ресурси, недостатак адекватних информација о тржишту рада или недовољна видљивост услуге.

Мера 2.2. Развој програма практичних обука

Мера је усмерена на конкретна знања и практичне вештине, које ће младима да омогуће боље уклапање на тржишту рада. Кроз организовање радионица (писање радне биографије, припрема за разговор за посао, развој комуникационих и презентационих способности), стручне тренинге и праксу у реалном радном окружењу, млади стичу искуство које повећава њихову запошљивост. За позитивне ефекте мере, потребно је обезбедити подршку локалних послодаваца и едукатора у предметној области.

Показатељ резултата: Број развијених и реализованих програма практичних обука. Број младих који су учествовали у обукама и применили стечене вештине у пракси (наставак школовања, преквалификација, запошљавање).

Друштвени ефекат: Мера доприноси бољој припреми младих за тржиште рада, смањењу незапослености, развоју професионалних компетенција и јачању економске самосталности. Истовремено, унапређује се сарадња између образовних институција и пословног сектора у локалној заједници.

Финансијски ефекат: Средства из буџета општине и од донатора.

Управљачки ефекат: КЗМ, послодавци, НСЗ, стручна лица.

Ризик: Недовољно интересовање младих, ограничени ресурси за квалитетну реализацију, као и недостатак сарадње са пословним сектором могу угрозити успешност и примену ове мере.

Мера 2.3. Успостављање система информисања и промоције услуга JOB INFO центра

Ова мера подразумева континуирано и правовремено информисање младих о доступним услугама, могућностима каријерног саветовања, обукама и програмима подршке, путем различитих канала комуникације. Ефикасном промоцијом повећава се видљивост центра, доступност информација и укљученост младих, што директно доприноси већем коришћењу услуга, бољој припремљености младих за тржиште рада и унапређењу њихове запошљивости.

Показатељ резултата: Број младих који користе услуге JOB INFO центра путем различитих канала (телефон, мејл, друштвене мреже).

Друштвени ефекат: Мера омогућава младима лакши приступ информацијама о образовању, обукама и запошљавању, повећава свест о могућностима на тржишту рада и подстиче њихово активније учешће у каријерном и професионалном развоју. Такође, мера доприноси већој видљивости Канцеларије за младе и услугама које пружа.

Финансијски ефекат: Средства из буџета и од донатора

Управљачки ефекат: КЗМ, релевантне локалне институције.

Ризик: Недовољно коришћење услуга од стране младих, непотпуност или застарелост базе података, недостатак координације са релевантним субјектима омладинске политике или ограничени ресурси за одржавање и промоцију информација.

Посебан циљ 3: Унапређење менталног здравља младих и промоција здравих стилова живота

Суштина овог циља огледа се у унапређењу менталног здравља младих кроз организовање информативних и едукативних кампања, трибина и обука које доприносе подизању свести о значају психичког благостања, као и кроз успостављање саветовалишта са психологом ради пружања стручне и доступне подршке. Овим активностима настоји се да се млади оснаже да препознају значај бриге о сопственом менталном здрављу, развијају здраве навике и усвајају одговорне и безбедне стилове живота.

Мера 3.1: Организовање кампање о здравом животу

Мера има непосредан утицај на понашање младих у циљу смањења ризичног понашања и развоја културе здравих животних стилова. КЗМ ће у сарадњи са Домом здравља изградити годишњи план кампање са различитим темама које се могу обрадити кроз организовање радионица, трибина, семинара и слично. Планиране активности укључују популаризацију здравих стилова живота. Суштина мере је да се младима представе различити аспекти здравих животних стилова и промовишу позитивне навике и понашања.

Показатељ резултата: Број реализованих догађаја. Број младих који су учествовали у овим догађајима

Финансијски ефекат: Нису потребна финансијска средства

Друштвени ефекат: Позитиван друштвени ефекат огледа се у чињеници што ће велики број младих прихватити здраве начине живота и постати свесни ризичних и потенцијално опасних понашања. То ће значајно утицати на побољшање квалитета живота младих и живота њихових породица.

Управљачки ефекат: Меру ће реализовати КЗМ, уз подршку Дома здравља и стручних лица и организација, које ће по потреби да буду ангажована.

Ризик: Недовољна заинтересованост младих може да смањи ефикасност предметне мере.

Мера 3.2: Образовни програми на тему побољшања менталног здравља младих

Спровођењем образовних програма на тему менталног здравља, кроз организовање радионица, предавања и индивидуалних саветовања у психолошком саветовалишту за младе, доприноси се унапређењу знања и разумевања младих о значају очувања психичког благостања. Ови програми омогућавају младима да стекну релевантне информације, развију вештине препознавања сопствених емоција и изазова, као и да се

охрабре да отворено говоре о свом психичком стању, чиме се доприноси превенцији анксиозности и других неповољних појава.

Показатељ резултата: Број организованих догађаја и број младих који су на њима учествовали.

Финансијски ефекат: Део средстава ће се обезбедити из буџета општине, а део од донатора.

Друштвени ефекат: Стварање информисаније и психолошки оснаженије генерације младих, која је способна да препозна и адекватно реагује на изазове у области менталног здравља. Кроз образовне програме смањује се стигматизација разговора о психичким потешкоћама, подстиче култура отворености и међусобне подршке, а локална заједница добија младе који су стабилнији, одговорнији и спремнији за активно учешће у друштвеном животу.

Управљачки ефекат: За спровођење ове мере задужена је КЗМ, уз подршку Дома здравља.

Ризик: Мотивисаност младих да учествују у предвиђеним активностима.

7. СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Програм се усваја на период од три године. Мере предвиђене овим Програмом, биће реализоване у складу са динамиком утврђеном *Акционим планом за спровођење Програма*, који чини њен саставни део. Акциони план је усвојен заједно са Програмом, на период важења од три године.

Спровођењем Програма управљаће *Савет за младе општине Врњачка Бања* који ће бити састављен од представника управе ЈЛС надлежних за предметну област, представника Канцеларије за младе, представника других институција одговорних за спровођење утврђених мера и активности, као и од представника удружења младих. Административну, техничку и стручну подршку раду Савета за младе, пружаће Канцеларија за младе.

Савет за младе ће најмање два пута годишње одржавати седнице, на којима ће бити представљен кратак извештај о спроведеним мерама и активностима из Програма, као и о проблемима који су препознати у спровођењу појединих мера и активности. Поред наведеног, Савет за младе ће водити расправу о примећеним проблемима у спровођењу Програма и заједнички доносити одлуке о начину на који би дати проблеми могли да се превазиђу.

Канцеларија за младе ће једном годишње, Скупштини општине подносити на усвајање годишњи извештај о спровођењу Акционог плана и то у року од 120 дана по истеку сваке календарске године.

8. ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА КОНСУЛТАТИВНОГ ПРОЦЕСА

У процесу израде Програма, у складу са чланом 32. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), спроведене су консултације са циљним групама и заинтересованим странама, са циљем да се прикупе неопходни подаци и информације о тренутном стању у области, на основу којих ће се даље базирати рад на предметном документу. Општина Врњачка Бања је у складу са Одлуком Општинског већа од 23. септембра 2025. године, на свом званичном сајту – 23. септембра 2025. године, објавила Обавештење о почетку израде Програма за унапређења положаја младих општине Врњачка Бања за период 2026 – 2028.

Консултације су спроведене реализацијом анкете о анализи и потребама младих у Општини Врњачка Бања, која је спроведена на узорку од 180 испитаника (млади узраста од 15 – 30 година). Анкета је спроведена посредством писменог упитника, којим су обухваћене све области од значаја за младе (образовање, запошљавање, социјална инклузија, здравље и безбедност, култура, омладински активизам).

Поред наведене анкете, спроведене су консултације упућивањем позива организацијама цивилног друштва која постоје на територији Општине Врњачка Бања, са жељом да се сви актери омладинске политике укључе у израду Програма и својим идејама и предлозима допринесу његовом квалитету.

9. ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ

10. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА

За успешну реализацију Програма, неопходно је осигурати финансијска средства из буџета Општине Врњачка Бања, као и средства од министарства надлежног за младе и заинтересованих донатора. Процес обезбеђивања средстава ће бити постепен и у складу са могућностима, а први кораци ће бити предузети у првом кварталу 2026. године.

У тренутку израде Програма, конкретни износи финансијских средстава и буџетске позиције нису били у потпуности познати, али ће се неопходни ресурси обезбеђивати сукцесивно, у складу са постављеним приоритетима.

11. ОБЈАВЉИВАЊЕ

Програм за унапређења положаја младих Општине Врњачка Бања за период 2026 – 2028. године, биће објављен у Службеном листу општине, као и на званичној интернет презентацији општине Врњачка Бања.

**12. АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ ОПШТИНЕ ВРЊАЧКА БАЊА 2026– 2028.**

Документ јавне политике	Програм за унапређење положаја младих Општине Врњачка Бања 2026 – 2028.
Акциони план	Акциони план за спровођење Програм за унапређење положаја младих Општине Општине Врњачка Бања 2026 – 2028.
Координација и извештавање	Канцеларија за младе Општине Општине Врњачка Бања
Плански документи вишег ранга	Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године

Општи циљ: Побољшање услова за континуирани развој активизма код младих				
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Канцеларија за младе Општине Општине Врњачка Бања				
Показатељи ефекта на нивоу општег циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025	Циљана вредност у 2028. години (последња година важења АП)
Број младих који учествују у волонтерским активностима	број	Извештај о раду КЗМ	0	60
Број активности или услуга у чијем креирању су учествовали млади у години	Број	Извештај о раду КЗМ	0	5

Посебни циљ 1.1: Побољшање услова за континуирани развој активизма код младих						
Институција одговорна за координацију и извештавање: Канцеларија за младе						
Показатељ на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број младих који су волонтирали у току једне године	Број	Извештај о раду КЗМ	0	35	50	60

Број активности или услуга у чијем креирању су учествовали млади у години	Број	Извештај о раду КЗМ	0	2	4	5
---	------	---------------------	---	---	---	---

Мера 1.1: Оснивање волонтерског сервиса						
Орган одговоран за спровођење мере: Канцеларија за младе и Одељење за друштвене делатности						
Период спровођења: 2026 – 2028.			Тип мере: Институционално – организационо – управљачка, регулаторна, информативно - образовна			
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Успостављен волонтерски сервис	да/не	Извештај о раду КЗМ	не	да	да	да
Сprovedена регрутација и одржане обуке за волонтере (за сваку годину)	да/не	Извештај о раду КЗМ	не	да	да	да

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027	2028.
Буџет Донације	100	100	100

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
1.1.1. Успостављање волонтерске мреже са релевантним институцијама, привредницима и удружењима	КЗМ	Удружења Институције Привредни субјекти	Трећи квартал 2026.	Нису потребна финансијска средства	0	0	0
1.1.2. Регрутација и обука волонтера	КЗМ	Средње школе Удружења грађана Ангажована стручна лица	Четврти квартал сваке године	Буџет, донације	100	100	100
1.1.3. Промотивна кампања	КЗМ	Друштвене мреже, локални медији	Континуирано	Нису потребна финансијска средства	0	0	0

Мера 1.2: Медијска промоција омладинског активизма						
Орган одговоран за спровођење мере: КЗМ						
Период спровођења: Континуирано 2026 – 2028.			Тип мере: информативно – образовна			
Показатељ резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.

Број објављених медијских садржаја (текстова, прилога, објава на друштвеним мрежама) о омладинском активизму	Број	Извештај о раду КЗМ	0	3	5	7
Број волонтерских акција након промоције	Број	Извештај о раду КЗМ	0	2	3	4

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.
Буџет Донације	2.100	2.100	2.100

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
1.2.1. Осмишљавање и реализација кампање на друштвеним мрежама и у медијима	КЗМ	Локални уметници и културни радници Удружења	Други квартал сваке године	Нису потребна финансијска средства			
1.2.2. Израда и дељење промотивног материјала и волонтерских потврда	КЗМ	/	Континуирано	Буџет	100	100	100
1.2.3. Медијска промоција волонтеризма и волонтерских акција (локални медији, друштвене мреже)	КЗМ	Медији	Континуирано	Нису потребна финансијска			

				средства			
--	--	--	--	----------	--	--	--

Мера 1.3: Унапређење услова за квалитетно провођење времена младих у различитим областима						
Орган одговоран за спровођење мере: КЗМ						
Период спровођења: 2026 – 2028.			Тип мере: Институционално – организационо – управљачка, информативно - образовна			
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број активности у омладинском клубу	Број	Извештај о раду КЗМ	5	5	5	8
Број младих обухваћених обукама	Број	Извештај о раду КЗМ	150	150	150	200
Адаптиран и функционалан Омладински центар	Да-не	Извештај о раду КЗМ	не	не	не	да
Број младих који су учествовали у активностима организованим у Омладинском центру, у сарадњи са партнерима, у току године	Број	Извештај о раду КЗМ	0	0	0	100

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	20257	2028.
Буџет	32.000	32.000	2.000

Донације			
----------	--	--	--

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
1.3.1. Спровођење креативних радионица (фолклор, певање, цртање, израда накита...)	КЗМ	Ангажовани стручњаци	Континуирано	Буџет	2.000	2.000	2.000
1.3.2. Адаптација простора за Омладински центар	КЗМ	Ангажовани стручњаци Институције	Четврти квартал 2027.	Буџет Донације	30.000	30.000	/
1.3.3. Израда програма активности Омладинског центра	КЗМ	Ангажовани стручњаци Удружења/орга низације	Четврти квартал 2027.	Нису потребна средства	0	0	0
1.3.4. Почетак рада Омладинског центра	КЗМ	Удружења Институције	Четврти квартал 2027.	Нису потребна финансијска средства			

Посебни циљ 2. Успостављање функционалног job info центра						
Институција одговорна за координацију и извештавање: Канцеларија за младе						
Показатељи на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.

Број младих корисника услуга Job Info центра	Број	Извештај о раду КЗМ	0	150	150	200
Број реализованих услуга и активности центра (по години)	Број	Извештај о раду КЗМ	0	10	15	20

Мера 2.1. Организација каријерног саветовања и индивидуалне подршке						
Орган одговоран за спровођење мере: Канцеларија за младе						
Период спровођења: 2026 – 2028			Тип мере: институционално – управљачко – организациона, информативно – образовна			
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број младих који након пружене подршке предузимају конкретне кораке ка образовању или запошљавању (наставак школовања, заснивање радног односа).	Број	Извештај о раду КЗМ	0	100	100	100

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.
Буџет Донације	200	200	250

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	20268
2.1.1. Организовање индивидуалних сесија каријерног саветовања са младима ради идентификације њихових интересовања, вештина и способности	КЗМ	Стручњаци у области Школе НСЗ	Четврти квартал сваке године	Нису потребна финансијска средства			
2.1.2.Организација радионица професионалне оријентације и планирања каријере	КЗМ		Трећи квартал сваке године	Буџет Донације	200	200	250

Мера 2.2. Развој програма практичних обука						
Орган одговоран за спровођење мере: Канцеларија за младе						
Период спровођења: 2026 – 2028.			Тип мере: информативно – образовна			
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број развијених и реализованих програма практичних обука	Број	Извештај о раду КЗМ	0	15	15	15
Број младих који су учествовали у обукама и применили стечене вештине у пракси (наставак	Број	Извештај о раду КЗМ	0	200	200	200

школовања, преквалификација, запошљавање)						
---	--	--	--	--	--	--

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.
Буџет Донације	3.000	3.000	3.000

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
2.2.1. Организација и спровођење стручних радионица и практичних тренинга за младе	КЗМ	Стручњаци у области Удружења Школе Привредници	Трећи квартал сваке године	Буџет Донације	3.000	3.000	3.000
2.2.2. Успостављање сарадње са послодавцима и прикупљање релевантних информација	КЗМ		Други квартал 2026.	Нису потребна средства	0	0	0

Мера 2.3: Успостављање система информисања и промоције услуга JOB INFO центра	
Орган одговоран за спровођење мере: КЗМ	
Период спровођења: 2026 – 2028.	Тип мере: институционално – управљачко – организациона, информативно – образовна

Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број младих који користе услуге JOB INFO центра путем различитих канала (телефон, мејл, друштвене мреже)	Број	Извештај о раду КЗМ	0	200	200	250

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.
Буџет Донације	0	0	0

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
2.3.1. Развој и имплементација интегрисаног система информисања о услугама JOB INFO центра	КЗМ	Удружења Школе Локални медији	Четврти квартал 2026.	Нису потребна финансијска средства	0	0	0
2.3.2. Спровођење промотивних кампања за повећање видљивости JOB INFO центра	КЗМ	Удружења Школе Локални медији	Четврти квартал 2026.	Нису потребна финансијска средства	0	0	0
Посебни циљ 3.1: Унапређење безбедносне културе младих и промоција здравих животних навика							
Институција одговорна за координацију и извештавање: Канцеларија за младе							

Показатељ на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.
Број младих који су похађали програме на тему заштите здравља и безбедности у години	Број	Извештај о раду КЗМ Извештај Дома здравља				
Број младих који су учествовали у спортско рекреативним активностима у години	Број	Извештај о раду КЗМ Извештај организатора догађаја				

Мера 3.1: Организовање кампање о здравом животу						
Орган одговоран за спровођење мере: КЗМ						
Период спровођења: 2026 – 2028.			Тип мере: информативно – образовна			
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 20268
Број реализованих догађаја по години	Број	Извештај о раду КЗМ Извештај организатора				
Број младих који су учествовали у догађајима по години	Број	Извештај о раду КЗМ Извештај организатора				

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.

	0	0	0
--	---	---	---

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2026.	2027.	2028.
3.1.1. Предавања на тему превенције вршњачког насиља	КЗМ Релевантне институције	Средње школе	Четврти квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0
3.1.2. Предавања на тему заштите од дигиталног насиља	КЗМ Релевантне институције	Средње школе	Четврти квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0
3.1.3. Радионице и предавања о здравим стиливима живота	КЗМ Дом здравља	Удружења грађана	Четврти квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0
3.1.4. Колективна рекреација у природи	КЗМ	Удружења грађана Локалне спортске организације	Континуирано	Нису потребна средства	0	0	0
Мера 3.2: Образовни програми на тему побољшања менталног здравља							
Орган одговоран за спровођење мере: КЗМ							
Период спровођења: 2026 – 2028.		Тип мере: информативно – образовна, институционално - организационо - управљачка					
Показатељи резултата на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност 2025.	Циљана вредност 2026.	Циљана вредност 2027.	Циљана вредност 2028.	

Број организованих догађаја у години	Број	Извештај о раду КЗМ	10	10	10	10
Број младих који су присуствовали на догађајима у години	Број	Извештај о раду КЗМ	70	150	150	150

Извор финансирања мере	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.		
	2026.	2027.	2028.
Буџет Донатори	1.000	1.000	1.000

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
					2024.	2025.	2026.
3.2.1. Организовање редовних саветовања на тему менталног здравља	КЗМ	Релевантне здравствене установе и организације Средње школе	Континуирано	Нису потребна средства	0	0	0
3.2.2. Организовање образовних догађаја на тему менталног здравља младих	КЗМ	Релевантне здравствене установе и организације Средње школе Удружења	Четврти квартал сваке године	Буџет Донације	1.000	1.000	1.000
3.2.3. Обуке на тему превенције зависности од интернет садржаја	КЗМ	Релевантна удружења и стручњаци	Четврти квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0

		Средње школе					
3.2.4. Обележавање 31. јануара „Дан борбе против дуванског дима”	КЗМ	Релевантне здравствене установе Средње школе	Први квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0
3.2.5. Обележавање 1. децембра, Међународног дана борбе против ХИВ-а	КЗМ	Релевантне здравствене установе Средње школе Омладина ЈАЗАС	Четврти квартал сваке године	Нису потребна средства	0	0	0

